

Foto M. Mikec

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

LI. LETNIK

ŠT. 5 AVGUST 1968

Ob uspehih kup problemov tudi na Koprskem

Rastko Bradaškja

Morda je prav obdobje med zaključenimi občnimi zbori včlanjenih lovskih družin in občnim zborom Lovske zveze Koper primeren čas za povzetek nekaterih ugotovitev iz dosedanjega dogajanja in razvoja lovstva na Koprskem. Pri tem je treba predvsem imeti pred očmi, da je bil dosežen nesporen napredek v splošnem utrjevanju lovske organizacije, v notranjih odnosih pa premik v smeri racionalnejšega gospodarjenja in upravljanja — se pravi, premik v smeri kar največjega zagotavljanja in zadovoljevanja gojitvenih, športnih in rekreacijskih potreb domačega članstva, ne da bi pri tem — kot so nas v prejšnjih letih silile razmere — hoteli razvijati zlasti lovski turizem preko potrebnih meja in potreb. Pri tem pa imamo tudi na Koprskem v lovstvu še vedno podpoprečno razvite in organizirane lovske družine — ob tistih, ki po svojem gospodarjenju in organiziranosti daleč presegajo poprečne slovenske razmere.

Trdnost nekega samoupravnega sistema seveda sloni na njegovi materialni osnovi, zato je tudi v lovstvu na Koprskem še enkrat potrjeno zlato

pravilo, da je samoupravljanje toliko močnejše in trdnjše, kolikor večja je njegova materialna podlaga. Čeprav v preteklem lovskem poslovnem letu ni bilo nepredvidenih zapletov v financiranju lovske dejavnosti v širšem merilu, je vendar zastavljeni sistem povezovanja lovskih sredstev v skupne lovske sklade pri Lovski zvezi Koper doživel svojo preizkušnjo in potrdilo pravilnosti. Spoznanje neogibne zakonitosti, da se morajo vsa z lovom ustvarjena sredstva vrniti nazaj v lovišča, je sicer deloma pripomoglo pri odločanju o ustanovitvi skupnih skladov, vendar pa osebno mislim, da so lovci s takšno odločitvijo predvsem pokazali svojo visoko lovsko zavest in privrženost svoji lovski organizaciji, ki se ne omejuje samo na lovsko družino, marveč se je v zavesti lovcev formirala tudi kot nujno potrebna vertikalna nadgradnja za izpeljavo nalog na širši platformi. Lovci na Koprskem so že zdavnaj spoznali, da posamezna lovska družina v širši sredini ne pomeni nič in da dolgo ne bi mogla obstajati — pa če se odloči za še tako napredno gojitveno politiko, da ne govorim o tem, da bi se v takšnih primerih ponavadi odločila za nazadnjaško. Ne more biti govora o osamljenem vlaganju posameznih vrst divjadi, kakor tudi ne more biti govora o nenačrtni odstrelni politiki v nekem lovišču. Že zdavnaj pred sedanjim lovskim zakonom je bila lovska zveza v Kopru ne samo usmerjevalec in realizator skupnih nalog lovstva na svojem ob-

Ob koncu občnega zbora LD Šmarje na Koprskem, 21. aprila 1968

močju, marveč je za področne lovske družine opravljala tudi vse skupne naloge v zvezi z gojitvijo divjadi, nabavo in distribucijo žive divjadi za naselitev ali razplod. To je počasi skozi leta prešlo v stalno prakso in je zato lovska zveza bila predvsem potreba in organizem za uresničevanje skupnih nalog, ne pa neki togi in podedovani organizacijski nebodigatreba.

Zanimivo je, da je Lovska zveza Koper iz preteklosti ohranila morda celo več dela, kot pa so ji ga družine v prvotnem konceptu delovanja namenile. Prav zato trdim, da je lovska zveza s svojo nimalno administracijo oziroma kadrovsko poklicno zasedbo, ob intenzivnem delu voljenih članov tega organizma, opravila izredno delo in vsekakor upravičila svoj obstoj. Pri tem je prav gotovo še bolj kot v preteklosti prevladalo spoznanje, da lovska zveza ni nek organ ali forum nad lovsko družino, marveč le del lovske organizacije in s tem tudi posamezne lovske družine za izvajanje skupnih nalog.

Morda še najbolj ilustrativno prikažem delo in poslovanje Lovske zveze Koper, če povem nekaj številčk. Zaključni račun lovske zveze kaže za poslovno leto 1967/68 198 516,50 novih dinarjev aktive in prav tolikšno pasivo, medtem ko kaže bruto bilanca 31. marca 1968 v breme (in prav toliko v dobro) 5 729 174,75 novih dinarjev! Mislim, da je to že kar spoštovanja vredna številka. In če k tej prištejemo še bruto bilanco lovskega sklada v znesku 320 304,52 novih dinarjev, dobimo že promet majhne tovarne — precej nad 600 milijonov starih din!

Zanimiv je v tem obsegu poslovni uspeh lovskega turizma. Ta pravi, da je skupno 188 tujih gostov v preteklem lovskem letu vplačalo na račun pavšalne lovnine 27 120 000 deviznih dinarjev stare veljave, tujci za enodnevne lovske pristojbine 9 050 000, za njim prodano divjad še 8 407 880, mimo vsega pa so dali še poseben prispevek za gojitev in nabavo divjadi v znesku 5 714 820 — skupaj je torej lovski turizem vrgel v preteklem poslovnem lovskem letu lovskim družinam v Lovski zvezi Koper 50 292 700 starih deviznih dinarjev.

Pri tem pa smo se na Koprskem prikopali do nekaterih spoznanj. Predvsem so zanje zaslužni lovci Lovske družine Koper, ki je hkrati tako po članstvu kot po gospodarjenju in ekonomskih rezultatih najmočnejša lovska družina v Lovski zvezi Koper. Da bi namreč lahko zadovoljila številno članstvo — precej nad 100! — in izpolnila številne naloge, ki si jih je družina postavila v svoj delovni program, je morala namreč že v preteklih letih zelo intenzivno gospodariti, kar jo je pripeljalo v nekatera nezaželena nasprotja. V iskanju novih poti, naseljevanju nove divjadi in intenzivnem vlaganju žive divjadi za osvežitev krvi posebno zajcev in fazanov — pri lovcih, v iskanju novih poti in zasajanju novih kultur in sadik vinske trte, paradižnika in podobnih

Na občnem zboru LD Koper, 20. aprila 1968

prizadevanj — kmetijcev, so eni in drugi zašli v zagato, ko naj bi bili interesi enih in drugih ogroženi. Seveda so morali popustiti lovci, plačati kmetijcem znatne odškodnine in na posameznih območjih celo drastično omejiti stalež nekaterih vrst divjadi. Prišlo je celo do njene nezaželene rajonizacije, prilagojene kmetijskim posevkom in nasadam — s tem pa seveda nujno tudi do znatnega skrčenja lovnih možnosti v lovišču, ki ga že sicer vsak dan bolj krči intenzivna gospodarska, komunalna, urbanistična in stanovanjska ter turistična graditev.

V takšnih razmerah, ki so sicer bolj ali manj značilne za vse lovske družine na slovenski obali in neposrednem zaledju, so se torej lovci odločili za racionalnejše gospodarjenje v tem smislu, da naj bi lovski turizem razvijali samo do meja, kot jim je po letnem načrtu potreben, pri gojitvi pa skušali v sodelovanju z znanstveno raziskovalno službo Lovske zveze Slovenije ugotoviti, katero divjad se jim v loviščih najbolj splača gojiti. Izrazit vzpon doživlja v zadnjih letih srnjad, ki je postala že upoštevanja vredna divjad tudi v obalnih loviščih, kjer je bila pred leti še bela vrana. Nikoli nismo pričakovali, da se bo razširila tudi na obalo, zdaj pa jo je že treba upoštevati v lovskogospodarskih načrtih in računati z njo kot s stalno divjadjo. Zdaj že do skrajnih meja razširjeni fazani in neustrezne kmetijske kulture oziroma neobdelane kmetijske površine pa so iz obalnih lovišč popolnoma pregnale jerebice in tudi kotorn ni več. Treba

Na občnem zboru LD Strunjan, v Jerneju pri Sečovljah, 11. maja 1968

Vse foto R. Bradaškja

je zato videti, če se spleča vlagati ogromna sredstva — kot smo v preteklosti že delali — za nabavo živih jerebic in njihovo spuščanje v lovišča, ko pa so spuščene in markirane žive jerebice na še danes nepojasnen način izginile. Nabavljenih je bilo skupaj v dveh letih blizu dva tisoč in so lovci na Koprskem dali zanje nekaj težkih desetih starih milijonov.

Drugo pa je z zajci. Po uspešno opravljenem boju proti brucelozni, v katerem je bilo treba na drastičen način pokončati vse dolgouhce, je sicer tudi šlo precej milijonov za nabavo živih zajcev iz Srbije, vendar pa se je ta investicija še kako obnesla. Dosledno vztrajanje na vsakoletnem spuščanju živih zajcev za osvežitev krvi, kot ga imajo zdaj v svojih gojitvenih programih in gospodarskih načrtih vse lovske družine na Koprskem, zagotavlja tudi v bodoče dober stalež in boljše zdravstvene razmere te naše osnovne divjadi v vseh loviščih.

Tako je po gojitveni plati v lovskih družinah na Koprskem razmeroma še kar dobro stanje, če izvzamem še neugotovljene vzroke skoraj popolnega izginotja jerebice iz obalnih lovišč. Po drugi strani pa so se lovske družine znašle v precejšnjih škripcih zaradi nenehnega krčenja lovnih površin in nenehnega naraščanja članstva. Oboje raste v diametralnem nasprotju in postaja vsak dan večji problem.

Lovci na Koprskem so se med prvimi uklonili neogibni zakonitosti, da ima vsak občan ob enakih pogojih pravico članstva v katerikoli lovski družini in zato članstvo v zadnjih letih tudi nikomur ni bilo odklonjeno. Seveda pa je treba — in bo treba v prihodnje še bolj — temu dejstvu prilagoditi tudi notranjo lovsko zakonodajo in predvsem zaostri disciplino, način in pogoje lova in druge pogoje selekcije res pravih lovcev in ljubiteljev narave ter divjadi. Ponekod sicer skušajo kot pregrado za vstop uveljaviti tudi visoko pristopnino, vendar pa le po veliki večini skušajo odnose urejati predvsem z notranjo zakonodajo v smeri intenzivnega sodelovanja vsega članstva pri gojitvi divjadi in urejanju lovišča, napravi remiz in krmilnih njiv, napajališč, solnic, lovskih stez in prež, varovanja divjadi ob košnjah, škropljenju in drugih kmetijskih delih. Razen tega pa skušajo svoje člane tudi organizacijsko močnejše povezati, kot npr. pri upravljanju, udeležbi na sestankih, razgovorih, seminarjih, predavanjih, pripravah novih članov na lovske izpite in podobnem.

Morda naj za konec omenim še negativno izkušnjo s člani, ki so se sprva po posredovanju lovske zveze in pozneje še sami iz bolj oddaljenih središč včlanili v kadrovske deficitarnih lovskih družinah. Ne samo, da niso znali najti pravih tovariških stikov z domačini, marveč so se že kar po pravilu zaradi svoje intelektualne nadmoči povzpenjali nadnje, jim solili pamet, zavzemali v odborih vodilne položaje in funk-

cije ter navsezadnje skoraj zavozili vse upravljanje v njihovih družinah, da ne govorim o nenačrtnem in neodgovornem izvajanju lova, slabem vodenju administracije in finančnega poslovanja — kar se potem zrcali v zamujenih rokih in nepotrebnem angažiranju dodatnih moči. Ni treba posebej govoriti, da samo zaradi zamude v eni družini stoji do končne rešitve delo vseh, vse lovske zveze. Zato bo treba v bodoče razmisliti o učinkovitejših ukrepih za zagotovitev pravočasnosti v poslovanju, predvsem pa v izdelavi zaključne dokumentacije ob koncu vsakega lovskega poslovnega leta.

Nasploh pa so dosežene izkušnje v gospodarjenju in samoupravljanju v preteklem obdobju na Koprskem pozitivne ter so solidna osnova za nadaljnje uspehe v loviščih, družinah in lovski organizaciji sploh.

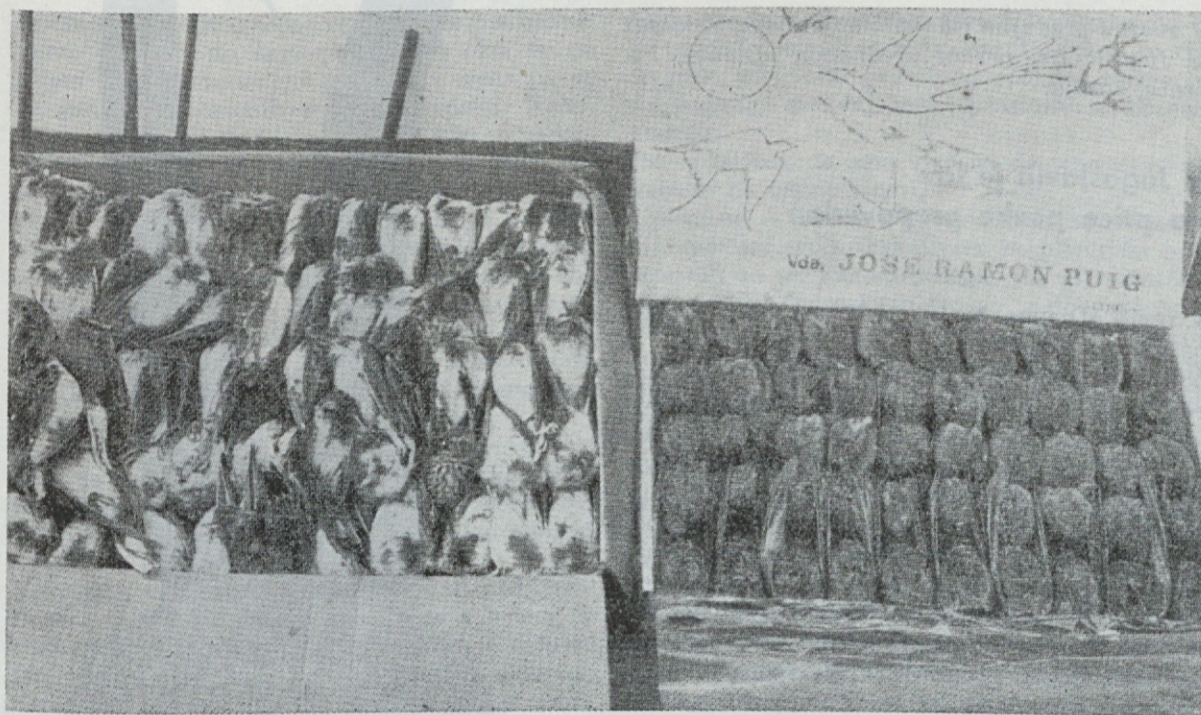
In drugi o nas...

Ing. Vitomir Mikuletič

Znano je, da imajo nekateri narodi in dežele drugačne poglede in odnose do divjadi in do žive narave kot mi. Posebno radi se obregujemo ob naše sosede glede streljanja ptic pevke, kar pri nas velja ne samo za protizakonito, temveč tudi za skrajno nekulturno. V sosednji Italiji, Španiji, na Portugalskem, v Franciji in Belgiji pa se je razvila za lovljenje ptic pevke, posebno selivk, cela industrija lovilnih pripomočkov, od raznih pasti do velikanskih mrež, v katere je moč uloviti celo jato ptic. Po romanskih trgovinah lahko dobite zaradi sodobne hladilne tehnike skozi vse leto mrtve ptice, namenjene kuhinjam, restavracijam in sladokuscem. Medtem ko je Italija velik potrošnik take »divjačine«, je Španija prav tako velik izvoznik tega »blaga«. Lepo embalirani in sortirani kot najdragocenejše sadje prihajajo škrjančki, drozgi in druge ptice pevke v najuglednejše delikatesne trgovine, kjer jih kot specialiteto drago prodajajo.

V Španiji, kjer se zadnja leta pojavljajo ogromne jate škorcev in ki napravijo na vinogradih občutno škodo, pa je šla ta zadeva tako daleč, da so zgradili cele tovarne, ki predelujejo škorce v mesne konzerve. Narava tako plačuje davek človeški nenasitnosti, krutosti, kratkovidnosti in strasti.

V Belgiji se lov na ptice pevke širi. Tako so l. 1960 ujeli preko 15 milijonov ptic pevke, število ptičarjev pa je naraslo od leta 1954 do leta 1960 od 18 000 na 26 000.

Tako pakirane ptice pošiljajo Španci v Italijo (iz »Diane« 10-1968)

Medtem pa, ko se mi zgražamo nad takim skomercializiranim in industrializiranim uničevanjem narave, je ugledna italijanska lovska revija »Diana« v 10. št. letošnjega leta objavila članek izpod peresa Carla Cavina pod naslovom »Facciamo il gioco degli altri...«, (igramo igro drugih), kjer med drugim piše:

»Že nekaj let se je vedelo, da trgovci Srednje Evrope nabavljajo v Jugoslaviji tisoče ptičk za svoj trg, kjer je bilo povpraševanje po ujetih pticah vedno veliko. Lansko leto pa se je raznesla novica, da so vtihotapili v Italijo preko morja z Balkana ptice vabilke in da jih prodajajo po konkurenčnih cenah. Sedaj, kolikor so sporočili, so prišli v Benečijo (Veneto) poblaščenci zadružnih lovišč (mišljeni so verjetno zastopniki družinskih lovišč, ker avtor pravi: concessionari di riserve di caccia in forma cooperativa, op. p.) iz Jugoslavije, da bi si ogledali lovilne naprave za ptiče, izmerili so njihove dimenzije in konstrukcijske značilnosti, proučili njih delovanje, z jasnim namenom, da postavijo v svojih predelih podobne naprave, da bi jih uporabili za lovljenje ptic selivk.«

Ni v moji moči, da bi preveril resničnost teh navedb, vendar, če so utemeljene, postavljam tale vprašanja:

- Kdo so tisti, ki se v Jugoslaviji ukvarjajo z lovljenjem ptic pevk in kje to pončenjajo?
- Kdo izvažajo in kdo dovoljuje izvoz ptic pevk?
- Kdo dovoljuje oz. kdo je izdal dovoljenje za

gradnjo lovilnih naprav za ptice pevke in selivke?

– Zakaj do sedaj še ni nič storjenega, da se to umazano početje prepreči in krivci kaznujejo? Ker meče prej omenjeni članek čudno in prav nič lepo luč na naše lovstvo, je nujno, da se ta zadeva razišče. Menim, da bi bila to naloga LZ. Prav tako bi bilo prav, da bi LZ svoje ugotovitve in ukrepe objavila v »Lovcu«.

Mimogrede naj omenim, da ptičarji niti niso tako daleč proč od nas. Razni ljudje, ki se izdajajo za »zunanje strokovne sodelavce« Ornitološkega zavoda iz Ljubljane, lovijo jeseni po Goriškem ptice v »znanstvene« namene na limanice. Če jih vprašate, kdo jim je to početje dovolil, vam pomahajo pred nosom s kosom papirja, kjer naj bi pisalo, da sodelujejo z omenjenim zavodom. Pri takih razgovorih nastopajo surovo in nasilno, zavedajoč se pomanjkljivosti naše zakonodaje in mile kaznovalne politike.

16. septembra 1967 je stopil v Italijo v veljavo novi lovski zakon, ki glede tega prinaša velike spremembe. Uvajajo lovski izpit in od 31. marca 1969 dalje je prepovedan vsak lov na ptice pevke. Hkrati so ustavili izdajo novih dovoljenj za lovljenje ptic pevk.

Medtem ko torej v Italiji zastrujejo lovsko-gospodarsko politiko (že vedo zakaj), se mi zaradi nekkih (čigavih) interesov sramotimo z divjaškimi dejanji in padamo v brozgo koristovstva in nekulturnosti.

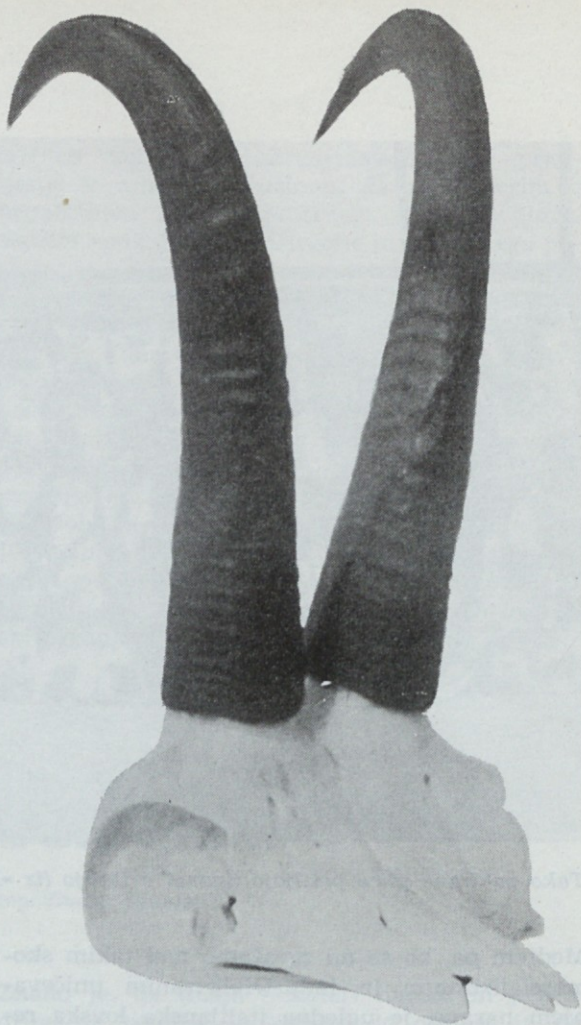
V zvezi s prednjim člankom objavljamo demanti iz Jugoslavije, poslan uredništvu »Diane«, Firenze, Italija:

V Jugoslaviji je lov na ptice pevke prepovedan

V reviji »Diana«, št. 10, od 31. maja t. l., je pod naslovom »Facciamo il gioco degli altri...« objavljen uvodnik avtorja g. Carla Cavine. Razen drugega g. Cavina v tem članku pravi: »Già da qualche anno si sapeva che migliaia di uccelletti venivano acquistati in Jugoslavia da commercianti del centro-Europa per l'immissione sul loro mercato, ove la richiesta di soggetti da gabbia e da voliera è sempre stata particolarmente intensa. Lo scorso anno si vociferò poi dell'arrivo giu in Italia di richiami dai Balcani a prezzi concorrenziali e con evasione dei dazi doganali, grazie al trasporto clandestino per via mare, fra le due opposte sponde. Recentemente, a quanto ci è stato riferito, concessionari di riserve di caccia in forma cooperativa sono venuti dalla Jugoslavia nel Veneto per visitare impianti di uccellagione, rilevarne le dimensioni e le caratteristiche costruttive, studiarne il funzionamento, col chiaro intendimento di allestire nelle loro zone apprestamenti analoghi, da adibire alla cattura degli uccelli di passo.« (Prevod 5. odstavek prednjega članka.)

Želimo informirati bralce te zelo znane in cenjene strokovne in zelo koristne lovske revije, da je v Jugoslaviji že mnogo let z zakonom prepovedan lov na ptice pevke in da jih nihče v naši deželi ne strelja, ne lovi in ne izvažajo, niti ni kdo za take posle pooblaščen. Edine ptice, ki jih v tej deželi lahko lovimo in izvažamo, so fazani, jerebice, kotorne, jerebi, prepelice, ključnači, golobi, grlice, divje gosi, divje race in drugi močvirniki. Medtem pa v Jugoslaviji nihče ne lovi kosov, škrjancev, drozgov, škorcev in podobnih ptic, ker je to prvič z zakonom prepovedano in drugič, ker imajo jugoslovanski lovci in njihovi gosti dovolj druge divjadi, ki jo love v času, določenem z ustreznim koledarjem. Iz spredaj navedenega ugotavljamo, da informacije o lovu ptic pevk v Jugoslaviji, ki jih je g. Cavina objavil v navedeni reviji, niso osnovane. Končno se poslužujem priložnosti, da se zahvalim cenjenemu uredništvu za odstopljeni prostor in da urednikom, sodelavcem in bralcem »Diane« izrečem najboljše želje in topel pozdrav: »In bocca al lupo!«

Pero Trutin
sekretar Lovske zveze Jugoslavije

Triletni gams, na pregledu trofej ZLD Ljubljana 1968, 97 točk! Hessheimerjev triletnik — svetovni rekord 99 točk, 12 letni 141 točk!

O gamsih

Bogdan Sežun

Članek sem napisal v počastitev spomina prijatelja in lovca dr. Igorja Tavčarja, ki počiva — prezdodaj umrl 27. 12. 1965 — na domačem Visokem, v tišini visoških gmajn pod Bukovim vrhom v Poljanski dolini...

»Vihar divja čez greben. Neprenehoma se večja njegovo tuljenje. Grozotno lepa melodija... Trga sneg s pobočja in ga meče z vso silo ob sive skale. Kjer ne najde cilja, ga pusti nevoljen pasti, da nastajajo vodoravne opasti, ki grozeče vise nad prepadom.

Planinska kavka se vrže iz skalnate stene v rohneči vihar. Ta jo zgrabi, da bi jo treščil ob steno, toda umetnica v jadranju se spusti v zadnjem trenutku v miren zračni prostor za skalno polico in se smeji: jaiiik!

Na ozki polici sive stene stoji postava, žival. Nepremično, kot bi bila izklesana iz skale. Vihar se z vso silo zaganja vanjo, hoče jo pahniti v

globino. Toda žival se ne zgane in ne premakne. Samo od časa do časa pripre eno oko, če ga ledeni kristali zadenejo premočno, sicer pa se ne gane... Spomenik moči in drznosti! Nena- doma pa se postava zdrzne, vse na njej se napne, zgornja ustnica se režeče dvigne, kratek rep se vodoravno stegne, dlake na hrbtu se postavi- vijo v dolg, v vetru valujoč čop. Noge se upro v skalo. Spodaj, daleč doli v okrešlju je žival odkrila postavo sovrstnika in že se požene navzdol. Po ozki polici, počez skozi steno, visoko kot stolp, na nižjo polico, vedno niže, na dno okrešlja, ko da zanjo ni padca, ne smrti, ko da bi bila na ravnem pašniku ali da bi bila zraščena z vsakim skokom znova s trdno skalo.

Ta žival je naš gams.«

Tako je na kratko predstavil gamsa-kozla v svoji knjigi »Das Gamsbuch« pokojni višji gozdarski svetnik Fuschlberger. Všeč mi je, zato sem si dovolil ta prevod.

V kratkih vrsticah je veliko povedal o neusmi- ljenem in trdem, včasih grozotnem a lepem in slikovitem delu narave in divjadi, ki je še div- jad, ker tu živi in vztraja od nekdanj, nikomur napoti, ne v škodo. Izrazit prebivalec tega sveta – planin.

Gams je edina divjad, ki jo občudujem, v meni pa vzbudi zavest, kadarkoli jo opazujem, kako nebogljen in fizično nemočen je človek – moj- ster tehnike, a majhen v poznavanju narave, čeprav je njen del tudi sam.

In ta človek, današnji lovec, si lasti vlogo ozi- roma funkcijo »gospodarjenja« z divjadjo. K

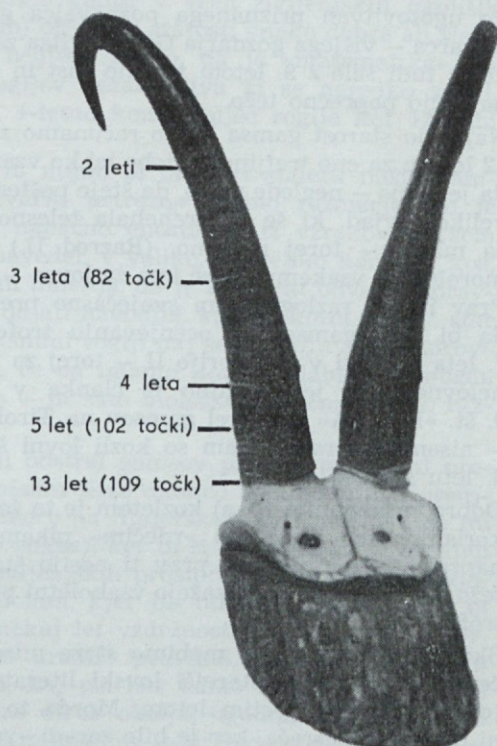
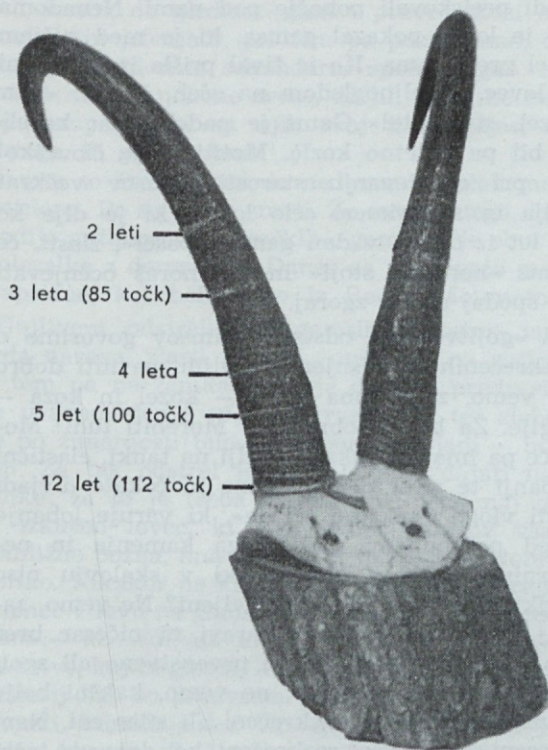
temu spada tudi odstrel divjadi, ne zato, da bi jo iztrebil, temveč da bi jo ohranil zdravo, močno in zrelo, v biološko pravilnem spolnem razmerju, v pogojih življenjskega prostora ustreznem staležu.

Pa se mi zdi, da smo lovci glede tega prav pri gamsih na napačni poti.

Uplenitev – izbor. Desettisočletja so to delali ris, medved, volk, brkati ser in planinski orel. Uplenili so to, kar so dosegli; pa so redko do- segli zdravo, odraslo in močno, z dobrimi čutili obdarjeno, na višku življenjskih moči! Te moj- stre izbora je človek domalega zatrl – lovci smo prevzeli njih vlogo in nalogo, a jo slabo igramo – prav pri gamsih!

Kriva za to pa je neučakana sla po streljanju in posledica te – odstrel premladih, to je ne- zrelih gamsov, po možnosti kozlov, zaradi tega napačno spolno razmerje in morda manjše zlo – današnji lov za trofejami – trofejni kult – lov na »točke«. Manjše zlo zato, ker je to koristilo do neke mere vsaj jelenom in srnjakom, da jih ne streljamo redno prezgodaj. ampak šele, ko so se vsaj približali višku v razvoju rogovja. Toda jelen in srnjak rogovje vsako leto »men- jata«, dosežeta kulminacijo in nato pojevanje. Gamsu pa raste roževina skoraj vso življenjsko dobo, ki pa je mnogo daljša od srnjačje, pa tudi daljša od jelenje.

Življenjska doba parkljarjev-prežvekovalcev je odvisna od zobovja oz. njegove obrabe, če je divjad sicer zdrava. Življenjska doba srnjadi, živeče v oborah in zaznamovane v naravi, nam

je precej natančno znana. Na splošno ne preseže 15 let. — Največkrat ima srnjad že z 12., 13. ali 14. letom tako močno obrabljeno zobovje, da pogine že v tej starosti zaradi onemoglosti. Najstarejši doslej znani jelen je bil poležen 2. julija 1911 v obori berlinskega zoološkega vrta in je poginil 6. oktobra 1929 (4 dni, 3 mesece, 18 let). V osemnajstem letu je še z uspehom zaskočil tri košute, nekaj tednov zatem pa poginil. Ličnike (meljaki in predmeljaki) je imel do korenin izrabljene, tako, da so že korenine posameznih zob začele izpadati. (Dr. Heck »Der Rothirsch«). S tem je bilo prvotno mišljenje, da živi jelen veliko dlje, ovrženo. Kasneje še večkrat. Gams pa dočaka večjo starost. Natančno nam to ni znano. Na razstavi v Berlinu leta 1937 in Düsseldorfu leta 1954 sta bila najstarejša gamsa stara 22 let. Leta 1957 pa je bila v Avstriji uplenjena 24 let stara koza. Nedvomno dočaka gams med parkljarji-prežvekovalci največjo starost. Tudi iz pozno doraslega stalnega gamsjega zobovja bi morda lahko sklepali, da je ustvarjen za »daljše« življenje. To tudi lahko sklepamo po obrabi zobovja, če to primerjamo z obrabo zobovja jelenjadi in srnjadi. Medtem ko je žvekalna ploskev pri starem jelenu in srnjaku gladka — sklenina izrabljena do dentina (4. ličnik — torej prvi meljak — je pri 10–11-letnem jelenu gladka ploskev, pri srnjaku že s 5–6 leti), ostane tudi pri starem gamsu žvekalna ploskev ostra. Stalno zobovje mu doraste šele v 4. letu, in sicer skrajni (4.) levi in desni sekalec med 38. in 44. mesecem starosti (srnjadi doraste stalno zobovje — 1. meljak z 11.–12. mesecem; jelenjadi — 3. meljak z 29.–31. mesecem starosti!)

Po ugotovitvah priznanega poznavalca gamsov Bavarca — višjega gozdarja Gruschwitza zaključimo gams tudi šele z 9. letom telesno rast in doseže največjo poprečno težo.

Največjo starost gamsa lahko računamo z 20 do 22 leti in za eno tretjino te dobe lahko vzamemo, da je gams — neglede na to, da šteje pošten lovec veliko divjad, ki še ni prenehala telesno rasti, za mlado — torej nelovno. (Razred II.) To bi moralo biti vsakemu, ki se ima za lovca — jasno! Prav iz teh razlogov sem svoječasno predlagal, da bi šteli gamse (na ocenjevanju trofej!) do 7. leta starosti v kategorijo II — torej za mlade, nelovne. Kot je razvidno iz članka v lanski 9. št. »LOVCA« »Odstrel gamsov na Tirolskem« — nisem pretiral. Tam so kozli lovni šele po 8. letu starosti!

Dobro zasnovanim (II-a) kozletom je to žal malo koristilo, ker jih kljub »rdečim« pikam — še naprej streljamo! — In prav ti nosijo številčno težo odstrela, kar nam kažejo vsakoletni pregledi trofej.

Skrajni čas je, da se znebimo stare miselnosti, čeprav napisane v starejši lovski literaturi, da je gams loven s petim letom. Morda to takrat ni bila taka nesreča, ker je bilo zaradi »več pro-

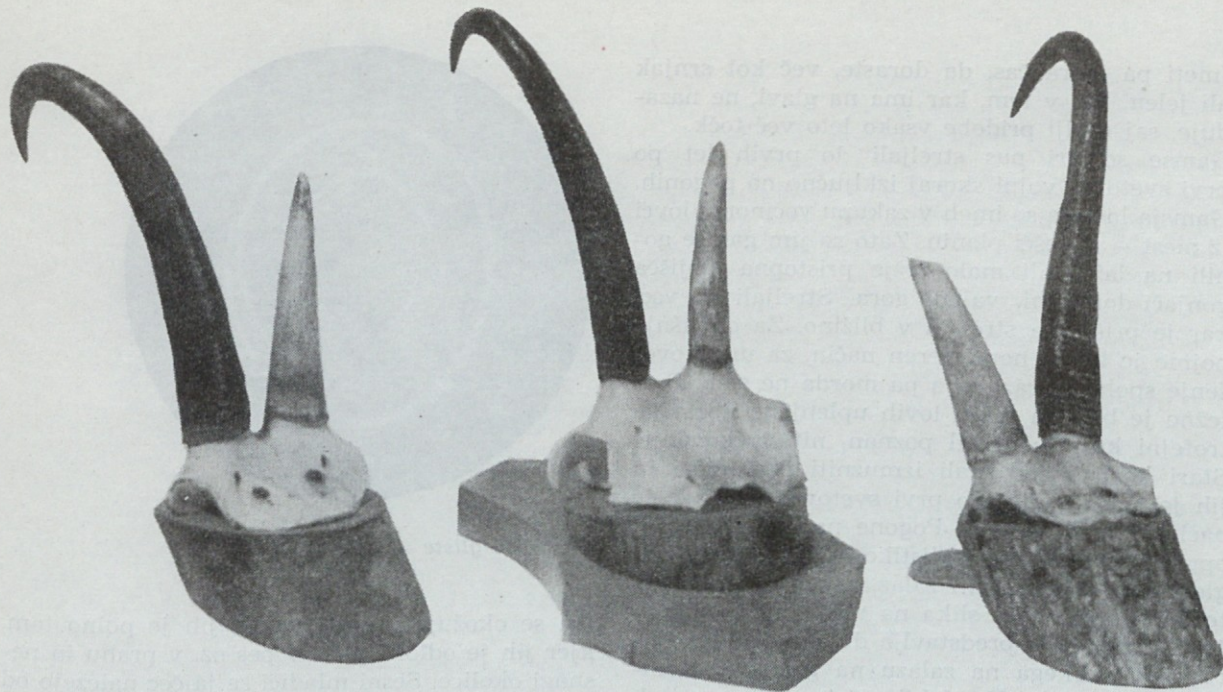
stora in miru v planinah« — več gamsov, pa manj lovcev — lovska balistika pa v povojih.

Pa sem že »takrat« — dolgo je že tega — nekaj doživel! V dolini Vrat sem z dobrim gamsarjem, poklicnim lovecem, po domače Bržotnom, uplenil dobrega kozla, ki ga je B. ocenil pred strelom na 9–10 let. Ko sva ga »pobrala«, je bil gams 7-leten, obraz B. pa kisel. Prinesla sva ga k lovski koči, pred katero je stal nadlovec Janez Rabič. Gamsa je bežno pogledal in naju — verjetno oba — ocenil z zanj značilnim visokim glasom: »Kozlè-kozléta!« Roglji imajo 104 točke, samo takrat točke niso bile važne, ampak leta. O ocenjevanju gamsov pred strelom piše v »Lovcu« tako, ko da bi imeli gamsi med uhlji z velikimi črkami napisano, na daleč čitljivo rojstno letnico. Pa žal ni tako. Kdor trdi, da zna živemu gamsu s sigurnostjo določiti starost na daljavo, tega večkrat ne zna, ko pred njim leži.

S prijateljem Ivom sem šel v prsku na gamsa. Doma sem imel dva ptičarja, kratkodlakarja Rina in poenterko Olko. Ker sem malo divjadi uplenil brez prisotnosti psa, je bilo jasno, da gre Rino z menoj. Olko sem hotel pustiti doma, čeprav se je sicer dostojno obnašala pri klicu in zalazu na srnjaka. Pa me je pri odhodu pregovoril njen žalostni »obraz«, da sem tudi njo vzel s seboj. Ko smo prišli do lovca, sem doživel drug obraz. Sicer zgovoren lovec je bil redkobeseden. Takoj sem vedel, zakaj. Bolj za šalo kot zares sem rekel: »Glejte, da ga ne boste prej polomili kot moja dva psa!« Po dveurnem zalazu smo sedli nad z rušjem porasli okrešelj ter z daljnogledi preiskovali pobočje pod nami. Nenadoma mi je lovec pokazal gamsa, ki je med rušjem lezel proti nama. Ko je žival prišla iz rušja, mi je lovec, z daljnogledom na očeh, šepnil: »Star kozel, streljajte!« Gams je padel, »star kozel« je bil pa triletno kozlè. Motiti se je človeško! To pri ocenjevanju starosti gamsov večkrat velja in se primeri celo lovcu, ki je dlje ko 30 let iz dneva v dan gamse »pasel«, zlasti, če gams »nerodno stoji« in ga moraš ocenjevati od spodaj ali od zgoraj.

Pri »gojitvenem« odstrelu gamsov govorimo o razkrečenih in stisnjenih rogljih, pa niti dobro ne vemo, zakaj ima gams — kozel in koza — roglje. Za boj in obrambo? Morebiti tudi! Mogoče pa imajo kljukasti roglji na tanki, elastični lobanji te sicer debelokostne in čokate divjadi tudi vlogo »zaščitne čelade«, ki varuje lobanjo pred poškodbami padajočega kamenja in nevarnimi padci v globino, ki v skalovju niso redki, sicer ne bi bili zakrivljeni? Ne vemo, zakaj, le to vemo, da v naravi ni ničesar brez smisla. In če imajo roglji prvenstveno ali zgolj vlogo »zaščitne čelade«, ne vemo, kakšni bolje služijo namenu — razkrečeni ali stisnjeni. Nam lovecem so bolj všeč razkrečeni, ker dajo več točk.

7-letni kozel, 104 točke

15-letna koza, 92 točk

11-letni kozel, 109 točk

Višina in debelina roglja sta odvisni od višine in debeline rožnice, oboje pa od velikosti in teže gamsa

Zato naj bi vsi gamsi s stisnjenimi roglji zapadli gojitvenemu odstrelu, češ da bi to lastnost izkoreninili pri živali, ki je v sedanji postavi baje 170 tisoč let na zemlji!?

Morebiti bi bilo to možno, ker imata oba spola roglje. Toda, koliko človeških rodov bi to trajalo!

Zdi se mi, da gledamo gamsa preveč skozi oči srnjadi in jelenjadi, pri tem pa pozabljamo, da gamsji roglji niso sekundarni spolni organ, da s tem nimajo nobene zveze, da jih gams ne menja, ampak nosi na njih svoj življenjepiš, za tistega, ki ga zna brati!

Gamsa so živaloslovci do nedavna uvrščali med antilope. Pa so bili v zmoti. Že zavoljo tega, ker hodijo antilope v »šolenčkih«, gams pa je obut v »plezalke z derezami«. Danes ga prištevajo med Capridae, kot belo kozo iz Rocky Mountains, »Gojitveni odstrel« pri gamsih pretežno vrši trda narava, zlasti pozimi — neglede na roglje. S tem pa ne zanikam, da je odstrel, predvsem za uravnovešanje spolnega razmerja, ter slabe, že po zunanosti telesno slabotne divjadi — nujen. Za tak odstrel je pa žal težko dajati napatke; za to je treba »imeti oči«. Vrši naj ga le izkušeni lovec, ki svoj stalež gamsov vsaj približno pozna, ima mirno kri in roko ter dobro optiko. Nikakor ne kak bodisi mlajši ali starejši zelenec v lovu na gamse, ker se mu vse vrtil pred očmi — ko vidi, da imajo vse živali — roglje, pa ne ve, kaj bi gledal, kaj šele izbiral, ocenjeval. Kriterij naj bo predvsem telesni videz, velikost divjadi, kondicija ter barva dlake, kar vse je odraz zdravja. To je posebno važno za divjad,

ki živi skoraj vse leto v tropih. Prav tako se mi zdi tvegano, dajati navodila za odstrel kozlov s številkami, o starosti in tej ustrezni višini rogljev. Vse to lahko premerim in ocenim s sigurnostjo šele, ko leži gams pred menoj. Nihče pa ne more reči, kakšne roglje bi ta gams imel čez pet ali deset let, če bi živel. Seveda tudi pri nas nimajo gamsi v vseh življenjskih okoliših (biotopih) ob enaki starosti enako dobre ali slabe roglje, neglede na to, da je »matematika« pri rasti rogljev nezanesljiva in se neredko zgodi, da ima 4-letno kozlè boljše roglje kot 12-letni kozel.

Možno in nujno bi bilo pri staležu naših gamsov ustvariti ustrezno spolno razmerje. To je namreč napačno enostavno iz vzrokov, ki sem jih že navedel, v veliko, preveliko korist — koz. Zato sem mnenja, da je zaenkrat odveč razpravljati in dajati navodila, kakšen kozel, koliko star in s kakšnimi roglji naj se iz »gojitvenih ozirrov« odstrelji, če pa imamo kozlov, slabih in dobrih, premalo — in zato biološko napačno spolno razmerje.

Številčni odstrel gamsov pri nas morda ni prevelik (mislim širšo okolico Ljubljane in Gorenjske, razmere na Štajerskem in Koroškem so mi premalo znane), ker bi si sicer gamsi ne osvajali novih življenjskih prostorov in se ne bi naseljevali tudi tam, kjer jih nikdar ni bilo. Treba bi bilo le nekaj let vzdržnosti pri odstrelu kozlov, da bi se uredilo pravilno spolno razmerje in bi videli, kaj pri nas lahko zraste. Verjetno je tudi gams otrok okolja, ugodnih ali neugodnih življenjskih pogojev in predvsem dedne zasnove.

Imeti pa mora čas, da doraste, več kot srnjak ali jelen, ker v tem, kar ima na glavi, ne nazaduje, saj roglji pridobe vsako leto več točk.

Gamse so pri nas streljali do prvih let po prvi svetovni vojni skoraj izključno na pogonih. Gamsja lovišča so imeli v zakupu večinoma lovci iz mest — nevešči planin. Zato so jim gamse gonili na lažje ali malo težje pristopna stojišča gonjači-domačini, vajeni gora. Streljali so vse, kar je prišlo na strel in v bližino. Za današnje pojme je bil to neprimeren način, za uravnovešene spolnega razmerja pa morda ne slab. Pretežno je bila na takih lovih uplenjena kozarija, trofejni kult še ni bil poznan, niti točkovanje. Stari kozli so se znali izmuzniti iz pogona in jih je malo padlo. Po prvi svetovni vojni se je način lova spremenil. Pogone na gamse so jeli opuščati, z razvojem balistike in strelnih daljnogledov je začel veljati zalaz, zlasti ob prsku. Iz te dobe izvira tudi slika na naslovni strani našega »Lovca«, ki predstavlja dr. Aleksandra Gorupa-Slavinskega na zalazu na gamse v Kamniških planinah. Upodobil ga je njegov nečak Josip, naš najboljši slikar divjadi, ki se leta 1926 ni več vrnil iz Triglavskega pogorja, kamor je šel slikat gamse.

(Pride konec)

Glistavost pri pasjih mladičih

Dipl. vet. Stanko Arko

Med črevesnimi glistami so najbolj pogoste okrogle, valjaste gliste, dolge kakih 5 do 12 cm. Najdemo jih zlasti pri mladih psih. Znanstveno jih imenujemo *toxocara canis* in spadajo v skupino askarisov. Zadržujejo se pretežno v tankem črevesju psov, lisic in volkov. Povsem podobne, toda druge vrste glist, imajo tudi druge živali in otroci.

Z iztrebki glistavih psov pridejo gliste na prosto. V njih je polno jajčec, ki so neverjetno odporne proti zunanjim vplivom. Ne uniči jih ne mraz ne poletna suša. Ugotovili so, da preživijo na prostem do pet let. Tudi običajna razkužila jim ne morejo do živega, pri toploti čez 60 stopinj pa hitro zakrniijo. Jajčeca so tako odporna zaradi trdnega oklepa, ki je iz petih ovojnic.

V takih jajčecih je že zarodek, iz katerega se v njih po 2–5 tednih razvije majhna ličinka, kar je odvisno od vlage in toplote okolja. Šele tako zrela jajčeca lahko okužijo živali, da se v njih razvijejo gliste.

Črevesne gliste — ascaris

Psi se okužujejo z jajčeci, ki jih je polno tam, kjer jih je odložil glistav pes oz. v prahu in nesnagi okolice. Sesni mladiči se jajčec nalezajo od glistave psice, ker se držijo dlake in vimena.

Ko pridejo jajčeca v pasji želodec in tanko črevo, jim prebavni sokovi razkrojijo ovojnico in ličinke so proste. Mislili bi, da se bodo iz teh ličink v črevih neposredno razvile gliste, toda temu ni tako. Pri tej vrsti glist se ličinke najprej podajo na dokaj zamotano popotovanje po pasjem telesu. Prosti majhni zarodki se zarijejo v sluznico črev, pridejo v majhne krvne in mezigovne žilice, od koder jih kri in mezga odplavita v jetra. Nato pridejo s krvjo v desni srčni prekat in v pljuča. Tu se nekako zataknejo, toda prerivajo se dalje, dokler ne pridejo v pljučne mehurčke. Tu zrastejo v kaka 2 mm dolge črvičke, se dvakrat prelevijo in dosepejo končno v sapnik. Migetalke na sluznici sapnika jih pa, tako kot vsak drug tuji predmet, izrivajo proti grlu. Žival jih zaradi draženja v grlu izkašlja v gobec in jih nato požre. Tako pridejo ličinke vnovič v želodec in čreva, kjer končno dorastejo v spolno zrele gliste. Ves ta razvoj traja okoli 5 do 6 tednov.

Zgodi se pa, da del teh majhnih ličink ne pride v pljučne mehurčke in dalje v sopila, marveč zaidejo v tenke pljučne žilice (kapilare), od koder jih kri zanese v levi srčni prekat. Od tu se s krvnim obtokom razširijo po vsem telesu, npr. v možgane, jetra, ledvice, vranico, mišice in drugam, kjer s svojim zarivanjem povzročajo vnetje. Toda pri tem naletijo na bele krvničke, to telesno stražo, ki jih obkolijo z vseh strani in zamehurijo, tako da jim onemogočijo nadaljnji razvoj.

Ž pri svojem potovanju po telesu utegnejo pri množičnem napadu povzročiti težke okvare. Tako opažamo, da psi bruhajo ali so driskavi in nimajo nobenega apetita. Včasih zbolijo celo za pljučnico. Okvare oz. majhne ranice v jetrih in ledvicah so pa vhodna vrata za mikrobo raznih

bolezni, npr. pasje kuge, nalezljivega vnetja jeter in leptospiroze. Če so se gliste hudo namnožile, utegnejo včasih klobčiči glist povsem zamašiti črevo, ali pa tudi prederejo čreva in pride do vnetja potrebušnice. Prav tako lahko zlezejo v žolčne vode in pridejo v jetra, ki jih zelo oškodujejo. Toda to še ni vse. Gliste izločajo določene strupe ter povzročajo živčne motnje. Zato pri mladih psih opazamo, da jih zvijajo krči, da jih zanaša pri hoji, ali jim celo ohromijo noge. Včasih taki psi ne morejo hoditi in se plazijo po tleh. Glistavi psi postanejo radi rahitični. Razen vsega tega pa gliste odvezemajo telesu hranilne snovi in pijejo kri, kar vse slabi organizem.

Večkrat opazamo zrele gliste že pri tri tedne starih mladičih. Rekli smo pa, da traja razvoj glist od okužbe z jajčeci pa do spolno zrelega zajedavca 4 do 5 tednov. Iz tega moramo sklepati, da so se mladiči okužili že v materinem telesu. To je bilo tudi dokazano.

Pri breji glistavi psi pridejo ličinke po krvni poti tudi v maternico. Tu se zaustavijo v tenkih žilicah (kapilarah) maternične sluznice, od koder se prerinejo skozi popkovino v krvni obtok ploda. Zaustavijo se v pljučih, kjer se pa ne razvijejo dalje, ker pljuča ploda še ne delujejo. Šele po rojstvu, ko novorojenček začne dihati, se zalega ličink razvija dalje kakor pri odraslem psu. Tako so s poskusi dognali, da je okužba plodov možna od 17. do 57. dneva brejosti psice. Druga škodljivost glist je pa v zmanjšani odpornosti mladičev proti kužnim boleznim. V krvi jim primanjkuje tako imenovanih protiteles. Zaradi tega mladiči kaj radi zbolijo za pasjo kugo. Tudi če take pse zaščitno cepimo proti pasji kugi, njihovo telo ni v stanju narediti v krvi dovolj protiteles in je zato imunost šibka in kratkotrajna. Razen tega taki psi slabo prenašajo zaščitno cepljenje z živim cepivom. Zaradi tega utegnejo po cepljenju zboleti ali celo poginiti. V takih primerih se kaj pogosto pripisuje neuspeh cepljenja slabemu cepivu, v resnici pa je temu kriva glistavost. Zato je treba psu pred cepljenjem proti kugi gliste otrebiti.

Važno je tudi, da odpravimo gliste pri brejih psicah že v prvi polovici brejosti in sicer dvakrat v presledku 15 dni. Danes razpolagamo z učinkovitim in povsem neškodljivim sredstvom proti glistam. Imenuje se *piperazin*. Dobimo ga v lekarni pod imenom *anthelmin sirup*, ki ga sicer uporabljamo pri otrocih. Seveda s tem sredstvom odpravljamo gliste tudi pri mladičih. Navodilo za uporabo je zdravilu priloženo. Doze za pse so približno tolikšne kot za ljudi, oz. se ravnaajo po teži psov, ki jo vzporejamo s težo otrok.

Razen odpravljanja glist moramo tudi prostor, kjer se psi zadržujejo, kot tudi ves pribor, skrbno razkužiti. Rekli smo, da so jajčeca glist zelo odporna proti raznim razkužilom. Zato bomo

za uničevanje te zalege uporabljali 7% vročo raztopimo *kavstične sode* (natrijev lug ali lužni kamen). Razkuževanje tal in predmetov moramo ponavljati vsaka dva tedna. Kavstično sodo dobimo v prodajalnah za barve. Dobro učinkuje tudi negašeno apno v prahu, ki ga potresemo po tleh in polijemo z vodo, da zakipi. Pri tem se razvija vročina čez 60 stopinj, ki jajčeca uniči. Iztrebke glistavih psov moramo sproti zakopavati v zemljo in jih poprej politi z gostim beležem.

Opisane gliste pa ne smemo zamenjati s traku-ljami, ki jih zatiramo s povsem drugačnimi sredstvi!

Kdor ima psa, naj mu vsaj dvakrat na leto otrebi gliste, ker je le redko kateri pes, ki se giblje zunaj, brez teh zajedavcev. Gliste lahko ugotovimo z mikroskopskim pregledom iztrebkov. Če psi pri dobri hrani hujšajo, ali se jim menja apetit, je sumljivo, da imajo gliste ali pa trakuljo. Pri nakupu mladičev opazujemo, če so psički ješčji, živahni in če se jim sveti dlaka.

Omenim naj še, da se pasje gliste ne prenašajo na človeka, čeprav so po zunanosti zelo podobne človeškim.

Doživetje

Francè Avčin

Za lovca ni globljih doživetij, kakor so srečanja z živalmi, z divjadjo še prav posebej, pa čeprav le v filmu. Množice živali, kakršne še lahko gledamo v filmih iz zadnjih živalskih paradizov Afrike, v Evropi ni več. Le v Obdonavju ob posebnih naključjih še srečaš večje jelenjadi. Tako je zlasti ob poplavih, ko voda živali neusmiljeno našene na redke otočke.

Imel sem prav posebno srečo, da sem se srečal z velikanskim tropom jelenjadi v podonavskih gojitvenih loviščih Belja, na odprti snežni planjavi — doživetje, ki ga ne pozabim.

Preskušal sem lovsko kroglo lastne fizikalne zamisli, konstrukcije in izdelave. Ta krogla naj bi predvsem poskrbela, da bi streljana divjad čim manj trpela, da bi po možnosti strela niti več ne slišala. Direkcija »Jelena« v Beogradu mi je na priporočilo predsednika LZS dovolila gojitveni odstrel, da bi preizkusil učinek te krogle tudi na težki beljski jelenjadi, posebej na velike daljave. S slovensko lažjo gorsko jelenjadjo je nova krogla opravila vselej z bliskovitimi učinki, prav tako pa tudi s srnjadjo, le da té ni prav nič razbijala.

Prvi dan sem imel več ko smolo. Odpovedal mi je namreč moj vedno zanesljivi Remington »Woodsmaster«, da naenkrat ni hotel več vžigati. Šele v Ljubljani sem potem našel vzrok v izpadli netilki, ki je zastala v prožilnem mehanizmu. K sreči sem si lahko drugi dan izposodil novo puško mojega kalibra 30-06 (7,62 × 63).

Poslali so me v lovišče Kormanj k lovcu in odličnemu strelcu Matiji Pavloviću. Tam sem streljal na težko samotarsko kušuto, ki jo je na več ko 200 metrov kar spodrezalo, da niti z nogami ni več ganila. Izstrelna rana v premeru 20–30 mm je bila ostrorobna, kakor s prebijačem izsekana. Vendar ena sama lastovka še ne prinese pomladi. Divjad pa je bila plašljiva, saj je bil gojitveni odstrel domala že pri kraju. Tako nam je vsak poskus približevanja s sanmi spodletel; vse je bežalo že na pol kilometra. Spremeniti je bilo treba taktiko. Ko smo zopet zagledali trop, sva z lovcem stopila s sani in se stisnila za ogromno skrivenčeno vrbo. Kočijaž naj bi trop obvozil in ga skušal pritisniti pred puško vsaj na 300 metrov. Dolgo ni bilo nič in zato sem z daljnogledom občudoval fantastične oblike drevja, poltisočletne hraste, v stoletjih previharjene vrbe in posebno vrsto drevja — »povez«, menda je to brest. Debla so opasana in povezana s silnimi kitami, ki že dolga stoletja kljubujejo vihram in so jih dosedanji lastniki ščitili kot naravne znamenitosti. Nisem se jih mogel nagledati. Tedaj me dregne lovec. Daleč pred nama se je zganilo med vejevjem, sivo, rjavo, naenkrat vse živo same divjadi, ves gozd se je polnil. Puška leže na debelo vrbino vejo, stena živali se bliža. Morje glav drvi na-

ravnost proti nama v široki fronti, košute, teleta, jeleni, zlasti mlajši. Zdaj pa nekaj tistih velikanskih beljskih rogovij, ki je bolje, da navaden lovec nanje niti ne pomisli. Tako so morali izgledati konjeniški napadi v nekdanjih vojnah! Da bi v to gmoto streljal, mi niti na misel ni prišlo in puško naslonim ob deblo. Pri tem gibu pa so naju sprednji opazili in se skušajo zaustaviti. Toda gmota za njimi jih tišči naprej, če se še tako upirajo. Na nekaj deset metrov pred naju jih zadnji potisnejo. Dobro, da sva bila za vrbo, sicer bi naju lahko poteptali kakor divjajoča čreda bivolov. Na mah pa sredi zasnežene planje vse obstane kakor ukopano; glave se stegujejo, vratovi vijejo in sprednje noge nervozno cepetajo. Živali se vzpenjajo v paničnem strahu pred smrtonosnim človekovim zadahom, ki je tu v vseh smrkkih, v vseh nozdrvih. Tedaj šele me iz uroka preblisne misel na fotoaparatus, ki je počival v nahrbtniku na saneh. Nikoli več kaj takega!

A že je v gneči strah premagan, ena od sprednjih košut se vrže v stran in odvihra v norem begu, za njo pa ves stoglav trop. Vse ožji curek teles, vse daljši, vse hitreje beže — privid fate morgane gine.

Pa kakor navadno v podobnih primerih, nekaj osamljenih košut v razdalji sledi — brez jelenov. Kot omamljen streljam na šibko kušuto, ki jo vrže, obrne, da po nekaj obupnih korakov pade mrtva. Neko šibkejšo tele se kakor obsedeno vrti okoli nje, njeno tele. Še to torej! Pa sem v naglici slabo sprožil v mehko, da je zgrbljeno odbežalo. Toda temen curek za njim je kazal, da ne bo daleč. In rana od te krogle se ne zapre.

Jasa je bila prazna in le od tisoča nog steptani in zgaženi sneg je pričal, da ni bil zgolj privid.

Ne na prostem, v obori

Foto VI. Pleničar

Ocenjevanje in preizkušnja psov jamarjev 21. 4. 1968 v Staršah pri Mariboru

Franc Friškovec

V sončnem in toplem jutru, obetajočem vroč dan, smo se zbrali pred lepim lovskim domom LD Starše k ocenjevanju in preizkušnji jamarjev, ki ju je priredila Lovska zveza Maribor. Tu se je zbralo 24 vodnikov s 16 lovskimi terierji, 4 resastimi jazbečarji in 4 resastimi foksterierji — krasen obet jamarskega naraščaja. Prireditvev je vodil kinološki referent LZ Maribor Franc Lipovšek. Sodniki so bili dipl. ing. Marjan Cvenkel, Albin Korošec, Franc Friškovec in Milan Ivezić. Na prireditvi smo ocenjevali zunanost, delo v rovu in delo na planem. LZ Maribor je s to prireditvijo ena od redkih lovskih zvez, ki je s tem izpolnila sklep zadnjega

občnega zbora KLJT, da se izvajajo vse prireditve le skupno s preizkušnjo na planem — zaradi vse večjega pomanjkanja sledoglasnosti pri jamarjih.

Na ocenitev zunanosti je bilo privedenih skupno 19 psov, od tega 14 lovskih terierjev (6 psov in 8 psic), 4 resasti jazbečarji (1 pes in 3 psice) in 1 resasti foksterier — pes. Privedeni psi so bili tako telesno kot po dlaki zelo kakovostni, saj so bile podeljene ocene: lovskim terierjem 3 odlične, 7 prav dobrih, 4 dobre in 1 zadostna; resastim jazbečarjem 2 prav dobri in 2 dobri ter foksterierju odlična. Lastniki oziroma vodniki so pripeljali na ocenitev zunanosti čiste in urejene pse, sami pa so se trudili, da bi bil dosežen čim boljši uspeh. To slednje velja tudi za preizkušnje v delu. Tako dober odnos vodnikov do psov, do same prireditve in do sodnikov moramo pohvaliti in je mnogo pomagal k tako dobremu uspehu.

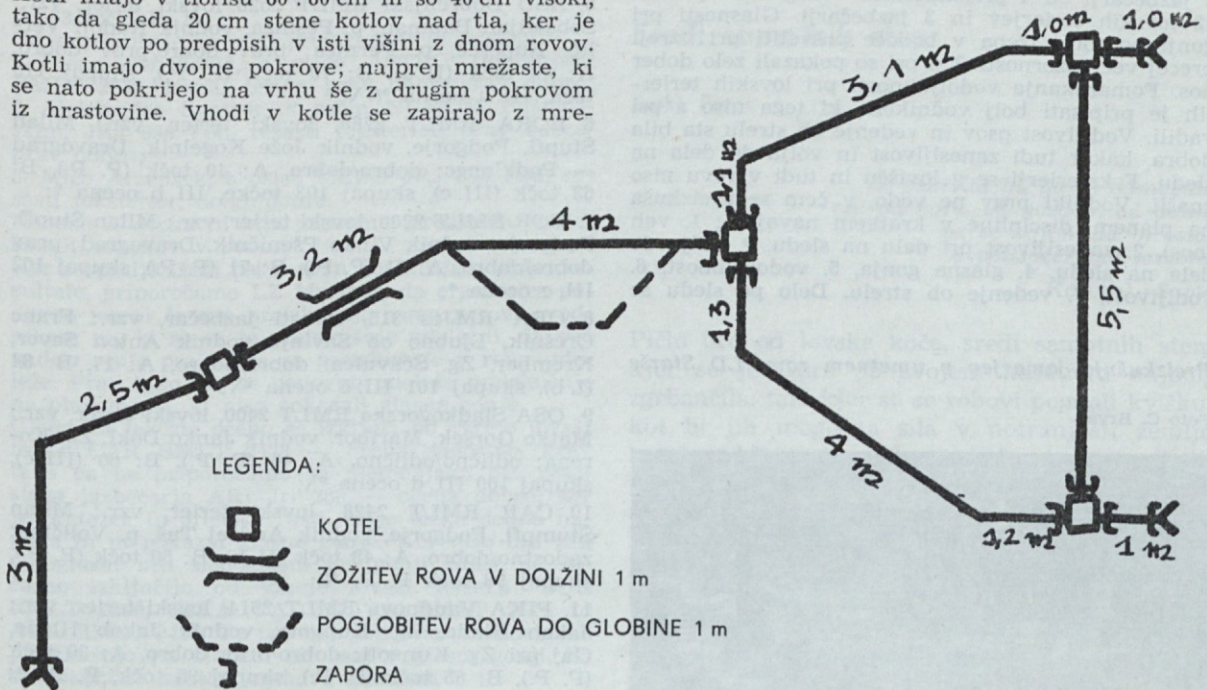
Za preizkušnjo dela v rovu je bil na voljo stalen umetni rov, ki si ga je LZ Maribor zgradila letos pri lovskem domu LD Starše. Rov je idealen za take preizkušnje in ustreza tudi predpisom za mednarodne tekme. Skupna dolžina rova je 27 m, njegov profil (prerez) pa je v poprečju 16 : 18 cm do 20 : 20 cm. Rov ima med 1. in 2. kotlom 1 m dolgo zožitev, ki znaša v prerezu 14—16 cm ter 1 m globoko poglobitev, katere spust pada pod kotlom 35°, dvig pa je pod kotom 45°. Rov ima štiri kotle: iskalni kotel, razdelilni kotel in dva končna kotla. Kotli imajo v tlorisu 60 : 60 cm in so 40 cm visoki, tako da gleda 20 cm stene kotlov nad tla, ker je dno kotlov po predpisih v isti višini z dnom rovov. Kotli imajo dvojne pokrove; najprej mrežaste, ki se nato pokrijejo na vrhu še z drugim pokrovom iz hrastovine. Vhodi v kotle se zapirajo z mre-

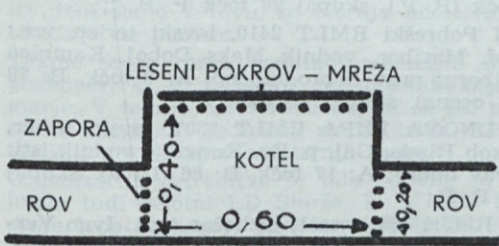
Foto C. Brvar

Ocenjevanje zunanosti jamarjev pred domom LD Starše

žastimi zaporami. Rov je zgrajen iz betona, pokriva pa se s hrastovimi deskami, ki so opremljene s signalnimi napravami (na 10 m rova 8 naprav). Ker imajo pri nas sedaj le tri lovske zveze predpisom ustrezajoči umetni rov, druge pa si vsako leto pomagajo z zasilnimi rovi, ki si jih sproti na novo

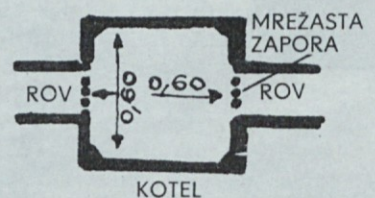
Tloris umetnega rova LD Starše

Podolžni prerez kotla

Prečni prerez kotla

Tloris kotla

zgrade, podajam tukaj tudi skico umetnega rova. Ta naj bi služila, da si tudi druge zveze izdelajo stalen umetni rov. Tako bi odpadla vsakoletna skrb, obenem pa bi omogočile svojim vodnikom, da bi lahko stalno vadili svoje pse, zlasti mlade in končno tudi omogočile, da bi se jamarске prireditve začele izvajati po predpisih za delo.

Dan prej in še zjutraj pred samim začetkom preizkušnje je bila spuščena skozi rov roparica, da se je rov dobro navzel njenega daha. Bil je živahen star jazbec, ki je dobro in hitro opravil svojo nalogo z vsemi 18 jamarji. Lovski terierji poprečno niso pokazali dovolj ostrine. Tako je preizkušnjo najbolje prestal jazbec sam. Očitno so bili psi, kljub dobrim dednim zasnovam, premalo vodeni in šolani za delo v rovu. Jamarja je treba, že pri 6 mesecih, navajati na njegovo osnovno delo — jamarjenje. Pri tem ga je treba navaditi na temo in tesen prostor, po katerem se bo kasneje gibal, ga seznaniti z roparicami in ga tudi vaditi pravilno prijemanje. Jamar s še tako dobro zasnovano ne bo pokazal v rovu pričakovanih sposobnosti, če ne bo s svojim delom že predhodno temeljito seznanjen.

Pri preizkušnji na planem so se vsi psi zelo dobro odrezali. Preizkušenih je bilo 19 psov. Lovišče je za preizkušnjo na planem idealno ustrezalo. Nekoliko je motila le vročina. Sledoglasnih je bilo le 7 psov: 4 lovski terierji od 14 preizkušenih in 3 jazbečarji od 4 preizkušenih. Vidoglasnih je bilo 13 lovskih terierjev in 3 jazbečarji. Glasnosti pri gonji bo torej treba v bodoče posvetiti pri vzreji precej več pozornosti. Vsi psi so pokazali zelo dober nos. Pomanjkanja vodoljubnosti pri lovskih terierjih je pripisati bolj vodnikom, ki tega niso s psi vadili. Vodljivost psov in vedenje ob strelu sta bila dobra, kakor tudi zanesljivost in volja do dela na sledu. Foksterierji se v lovišču in tudi v rovu niso znašli. Vodniki prav ne vedo, v čem se preizkuša na planem, discipline in kratkem navajam: 1. voh (nos), 2. zanesljivost pri delu na sledu, 3. volja do dela na sledu, 4. glasna gonja, 5. vodoljubnost, 6. vodljivost, 7. vedenje ob strelu. Delo po sledu se

Preizkušnja jamarjev v umetnem rovu LD Starše

Foto C. Brvar

preizkuša na sledu zdravega, nevidnega zajca od še toplega loža dalje, gonja mora biti sledoglasna ali vsaj vidoglasna, vodoljubnost pa je obvezna le za terierje.

Rezultati ocenjevanja zunanosti (telesna ocena/ocena kakovosti dlake) in preizkušnje (pod A. delo v rovu, pod B. delo na planem) so naslednji:

a) Psi preizkušeni v rovu in na planem:

1. ALKA Dobrenjska RMLT 2529, lovski terier, vzreditelj: Sebastijan Bauman, Dobrenje, p. Pesnica, vodnik: Franc Hajnžič, Kuževnik, p. Pesnica: prav dobro/prav dobro, A: 40 točk (P. P.), B: 93 točk (I. a), skupaj 133 točk, II. a ocena * \;
2. ASTRA RMJri 290, resasti jazbečar, vzr.: Ivan Verdinek, lovski dom Rače, vodnik Drago Fliser, Gačnik, p. Pesnica: prav dobro/dobro, A: 40 točk (P. P.), B: 84 točk (I. c), skupaj 124 točk, II. b ocena * \;
3. AGA RMJri 289, resasti jazbečar, vzr.: Ivan Verdinek, lovski dom Rače, p. Orehova vas, vodnik: Rudi Bauman, Sp. Dobrenje, p. Pesnica: prav dobro/dobro, A: 43 točk (P. P.), B: 80 točk (I. č), skupaj 123 točk, II. c ocena * \;
4. EKS Pobreški RMLT 2037, lovski terier, vzr.: Ivan Caf, Maribor, vodnik Franc Ornik, Čreta pri Slivnici: odlično/odlično, A: 40 točk (P. P.) B: 81 točk (I. d), skupaj: 121 točk, II. č ocena * \;
5. ASO Dobrenjski RMLT 2526 lovski terier, vzr.: Sebastijan Bauman, p. Pesnica, vodnik Rudolf Verlič, Ruperče, p. Pernica: prav dobro/prav dobro, A: 48 točk (II. a), B: 70 točk (P. P.), skupaj 118 točk, III. a ocena * \;
6. BORA RMLT 2268, lovski terier, vzr.: Milan Štupfl, Podgorje, vodnik Jože Kogelnik, Dravograd — Podklanec: dobro/dobro, A: 40 točk (P. P.), B: 63 točk (III. c), skupaj 103 točke, III. b ocena *;
7. BOR RMLT 2200, lovski terier, vzr.: Milan Štupfl, Podgorje, vodnik Vinko Pšeničnik, Dravograd: prav dobro/dobro, A: 31 (P. P.), B: 71 (P. P.), skupaj 102 III. c ocena *;
8. ORA RMJos 315, resasti jazbečar, vzr.: Franc Orešnik, Ljubno ob Savinji, vodnik Anton Sever, Krember, Zg. Ščavnica: dobro/dobro, A: 17, B: 84 (I. b), skupaj 101 III. č ocena * \;
9. OSA Sladkogorska RMLT 2400, lovski terier, vzr.: Matko Goršek, Maribor, vodnik Janko Dokl, Zg. Korena; odlično/odlično, A: 40 (P. P.), B: 60 (III. č), skupaj 100 III. d ocena * \;
10. CAR RMLT 2428, lovski terier, vzr.: Milan Štupfl, Podgorje, vodnik Andrej Tuš, p. Voličina: zadostno/dobro, A: 48 točk (II. b), B: 50 točk (P. P.), skupaj 98 točk P. P. * \;
11. PIKA Vaudnova RMLT 2514, lovski terier, vzr.: Jakob Hlade, Zg. Kungota, vodnik Jakob Hlade, Gaj pri Zg. Kungoti: dobro/prav dobro, A: 30 točk (P. P.), B: 65 točk (P. P.), skupaj 95 točk, P. P., *;
12. BOR RMLT 2480, lovski terier, vzr.: Anton Ferik, Kozjak, p. Šentilj, vodnik Radko Lešnik, Zg. Korena: prav dobro/prav dobro, A: 36 točk (P. P.), B: 54 točk (P. P.), skupaj 90 točk P. P. *;
13. DOM Pobreški RMLT 2410, lovski terier, vzr.: Ivan Caf, Maribor, vodnik Maks Dobož, Kamnica pri Mariboru; prav dobro/odlično, A: 6 točk, B: 79 točk (II. ocena), skupaj 85 točk P. P.;
14. VAUDNOVA PUPA RMLT 2307, lovski terier, vzr.: Jakob Hlade, Gaj, p. Zg. Kungota, vodnik isti: dobro/prav dobro; A: 17 točk, B: 66 (III. a). Skupaj 83 točk, P. P.;
15. ARI RMJri 288, resasti jazbečar, vzr.: Ivan Verdinek, lovski dom Rače, vodnik: Franc Krepfel, Marjeta, p. Starše: dobro/dobro, A: 40 točk (III. a), B: 37 točk, skupaj 77 točk, P. P. * \;

16. RINA RMLT 2466, lovski terier, vzr.: Zofka Šijanec, Muta ob Dravi, vodnik: Feliks Vogrin, Sp. Voličina; prav dobro/ prav dobro; A: ni prestala preizkušnje, B: 55 (P. P.), skupaj 55 točk.

b) Psi preizkušeni samo v rovu:

1. DRINA Bolfenška RMLT 2259, lovski terier, vzr.: Andrej Kajzer, Pekre, p. Limbuš, vodnik: Jož Obreht, Sp. Radvanje, Maribor; prav dobro/prav dobro, A: 40 točk, III. b ocena, *0;

1. AS Dobrenjski JRJ 3093 Lt *0, lovski terier, vzr.:
2. MARELL FORD, Df. 1852, resasti foksterier, vzr.: Kennel Marell, Budapest, Madžarska, vodnik: Danica Čerič, Maribor, Principova 3: odlično/odlično, A: 40 točk, P. P., *.

c) Psi preizkušeni samo na planem:

Sebastijan Bauman, Sp. Dobrenje, p. Pesnica, vodnik: Rudi Bauman, Sp. Dobrenje, p. Pesnica; prav dobro/prav dobro, A: preizkušnja v rovu že opravil (II. a 60 točk ocena), B: 64 točk, III. b ocena;

2. MIGA JRJ 667 Fod, resasti foksterier, vzr.: Klub za vzrejo športnih psov Maribor, vodnik: Hinko Čerič, Maribor, prav dobro/dobro, A: preizkušnja v rovu že opravila (34 točk, P. P.), B: 56 točk, P. P.;

3. ARA RMLT 2403, lovski terier, vzr.: Štefan Novak, Libeliče, vodnik Pavel Oto, Libeliče; dobro/prav dobro, A: odstopil od preizkušnje v rovu, B: 63 točk, P. P.

Od preizkušnje so med preizkušanjem odstopili:

1. Franc Senekovič, s psico ASTRO Dobrenjsko RMLT 2530, lovski terier, prav dobro/prav dobro;

2. Aleksander Švajger, s psom NUMOM Pilštanjskim, JRJ 693 Fod, resasti foksterier, prav dobro/prav dobro;

3. Mičo Arzenšek, s psico MEDO JRJ 668 Fod, resasti foksterier, dobro/dobro.

Nobena I. ocena ni bila priznana, predvsem zaradi slabih uspehov v rovu.

Ker so preizkušeni psi v rovu dosegli bolj slabe rezultate, priporočamo LZ Maribor, da organizira ponovno jeseni še eno preizkušnjo samo v rovu, vodnikom pa, ki so se te preizkušnje udeležili, da več vadijo svoje pse in da se preizkušnje v rovu udeležijo. Prav tako naj se ponovno udeležijo preizkušnje na planem psi, ki niso pokazali glasne gonje.

Glede na telesno oceno se izključijo od vzreje lovski terier CAR RMLT 2428 — ocena zadostno, prav tako pa ne priporočamo za plemenjaka psa resastega jazbečarja ARI Jri 288 — ocena dobro, ker je pretežek in atletske rasti, ki je težka dedna napaka in ni pokazal glasne gonje. Ker niso bili niti vidoglasni niti sledoglasni pri gonji zajca, se začasno izključijo od vzreje lovski terierji: BOR RMLT 2200, PIKA VAUDNOVA RMLT 2514 in ARA RMLT 2403. Te pse naj ponovno privedejo na preizkušnjo na planem ali vsaj v glasni gonji, da se dokončno ugotovi njihova glasnost.

Psici ARA RMLT 2403, last Pavla Oto, Libeliče, se prizna ocena za delo na planem pogojno, če v enem letu opravi preizkušnjo v rovu. Psi, ki so bili preizkušeni samo v rovu, se morajo udeležiti še preizkušnje na planem.

Tekme se je razen vodnikov udeležilo še mnogo gledalcev, ki so pokazali veliko zanimanja za jamarje. V tem dobrem rovu naj bi se psi pod vodstvom izkušenih vodnikov stalno šolali, da bi tako vzgojili nekaj reprezentativnih psov.

Organizacija prireditve je bila odlična in gre zahvala tudi celotni LD Starše, ki je dala na voljo svoje lepo in bogato lovišče. Nemalo so k uspehu prireditve doprinesli tudi vodniki. LZ Maribor pa izrekam v imenu KLJT priznanje, da je s to prireditvijo omogočila pregled vzreje preteklega leta.

Zapiski iz lovske koč

v.

Sredi samotnih sten

Janko Perat

O, zakričal bi, da bi odmevalo vse od gora, od gozdov, od dolin, pa se bojim, da bi ostal s potisočerjeno samoto.

S. Kosovel »Sam«

Pičlo uro od lovske koč, sredi samotnih sten, kjer se je Gora ob svojem nastanku najbolj zgrbančila, tam kjer so se robovi pognali kvišku, kot bi jih mogočna sila v notranjosti zemlje hotela izbljuvati v silnem krču, tam na tistih policah in v ozebnjskih žlebeh je že tretje leto zapored sameval mogočen gams z nenavadno visokimi roglji.

Nič nenavadnega, da je bil sam, saj se kozli, ko odrastejo, umaknejo v samoto. Le redki trpe zraven sebe oprodo, mlajšega kozlina, ki si domišlja, da je že dovolj odrasel, da zapusti trop. Samotarji se potem vračajo k tropu samo v prsku.

Nenavadna pri tem samotarju je bila njegova velikost in velikost njegovih rogljev. Vsi lovci smo vedeli zanj. Vsi smo se potihoma nadejali, da se bomo srečali z njim v času prska. Vendar je gams vsako leto proti sredini oktobra izginil. Noben lovec, niti čuvaj ni mogel ugotoviti, kje je branil svoj trop pred vsiljivci.

V ta razdrapani svet na samotnega gamsa pa si ni upal nobeden. Deloma zato, ker bi bil zalaz v tem divjem svetu ne samo težaven, temveč celo nevaren in s prav majhnimi možnostmi na uspeh. Padajoče kamenje, ki bi se rušilo pod

stopinjami zalezovalca, bi ga skoraj gotovo pravočasno opozorilo na nevarnost. Deloma pa tudi zato, ker so lovci razen na roglje računali še na njegov čop. Toda preden se mu je čop lepo razrasel in zacvetel, je vedno zginil s svojega letnega bivališča.

Bila pa je še ena možnost, kako ga brez velikih težav upleniti. Imel je namreč navado, da se je vsak večer, kot ura točno, prihajal past na zelenico, ki se je razprostirala na široki polici. To polico je ločila skoraj neprehodna in ozka soteska, vrh katere pa pristop ni bil posebno težaven. Z vrha soteske do police, kjer se je ob večerih pasel gams, ni bilo mnogo več kot tri sto metrov. Dovolj blizu za opazovanje z dobrim daljnogledom in predaleč za zanesljiv strel. S tistega grebena smo ga vsi gamsarji pogosto opazovali.

Bil je že pozen avgust. Nekega dopoldneva sem srečal lovskega čuvaja, ki je prišel v mesto po opravkih. Že njegova sama pojava sredi mestnega vrveža mi je speljala misli v gore in me napolnila z nemirnim hrepenenjem. Že dolgo nisem bil na Gori. Obšla me je silna želja, da bi stopal po njenih, kvišku stremečih poteh. Zato sem se takoj odločil. S čuvajem sva zavila v bližnjo gostilno in napravila načrt. Čez teden dni si bom lahko privoščil tri proste dni, ki jih bova oba preživela na Gori. Čuvaj se je sicer opravičil, da ga prvi dan do večera ne bo, ker bo moral spraviti še nekaj otave, zvečer pa da bo zagotovo prišel. Potem, ko mi je še pojasnil, kje bom našel skriti ključ lovske kočice, sva se poslovila.

Čez teden dni ob jutranji zori sem se odpeljal. Do kočice sem se povzpel še pred poldnevom. Ko se je dan nagibal v pozno popoldne, sem zlezel iz kočice na svetlo, spočit in prespan, željan novih doživetij. Mežikal sem v sončni svetlobi, ki se je oči takoj niso privadile. Toda to ni bila več poletna svetloba; sence so bile že dolge in temne, svetloba zamolkla. Bližala se je jesen.

Nekaj časa sem neodločno razmišljal, kam bi šel, potem sem se spomnil na gamsa, ki se prihaja past na zelenico. Odločil sem se, da se povzpnem na greben nad grapo, od koder bom opazoval samotarja.

Oprtal sem si puško, vzel daljnogled in se skozi jasno popoldne, skozi prelivajoče se svetlobe in sence zagrizel v strmo pobočje. Toda, ko sem se povzpел vrh grebena, je izginila vsa moja zasanjanost in se utopila v jezi. Na glas sem zaklel, kajti prav tam, od koder sem navadno opazoval zelenico, je bil iz kolov in vej narejen kar se da udoben sedež.

Sam sedež pa bi me še ne razjezil, če ne bi bila pred njim pričvrščena v tla še leskova rogovila za oslon puške. Očividno se je nekdo pripravljal, da bi streljal gamsa na tako, nedopustno daljavo. Nekoga skomina po trofeji in hoče priti do nje na tak nelovski način.

Sramota!

V navalu jeze sem že hotel podreti napravo, toda premagal sem se. Zvečer bo prišel čuvaj, z njim se bom pogovoril.

Nič več me ni mikalo ostati na skali vrh grape. Na zelenico nisem niti pogledal več in ves nataknen sem se spustil navzdol h koči, iz katere se je dvigal rahel dim. Čuvaj je torej že prispel in pristavil tudi že za večerjo.

Veselo me je pozdravil in me pobaral, kje da sem hodil. Nisem mu odgovoril, samo zaklel sem, on pa se je tiho zasmeljal s tistim svojim hihitanjem, ki me je vedno puščalo v dvomu, če morda le ne joka, in rekel:

»Gotovo si bil na grebenu, od koder se vidi, ta stari, kajne?«

»Da. Ampak, kdo je bil tisti, ki je napravil tako lepo strelno napravo?«

»Jaz.«

»Ti?« gledal sem ga začudeno, a on se je še bolj smejal, še bolj se mu je kot v joku kremžil obraz. Šele čez čas, ko je opazil, da jeza v meni raste, je pojasnil:

»Kaj pa morem? Čuvaj sem in tak ukaz sem dobil. Starešina je sklenil dogovor z nekim Švicarjem za odstrel gamsa. Švicar je postavil pogoje, da lov ne sme biti naporen, uspeh mora biti zagotovljen in trofeja vrhunska. Zato bo pa plačal. Rekel je, da cena ne igra vloge.«

»Najbrž bo kak preklet bogataš, ki je prepričan, da se da z denarjem kupiti prav vse.«

»Tako je bogat, dragi moj, da bo takoj naslednji dan, brž ko prejme telegram, priletel s svojim lastnim letalom. Na letališču ga moram pričakati in do večera spraviti do grebena...«

»... in potem zapovedati gamsu, naj se čimbolj približa robu police in se postavi poprek. Ali sploh ve, kako daleč bi moral streljati?«

»Menda je izjavil, da ga daljava do petsto metrov nič ne moti.«

»To ti je lovec, kaj?«

»Kaj hočeš! Bogat je, denar ima,« je pribil čuvaj in se spet začel tiho hihitati, da so mi živci še bolj popuščali.

»Nehaj že! Še smejal se boš. Ti seveda vse to opravičuješ, ko da bi bilo vse v najlepšem redu.«

Ni mi odgovoril, pa tudi smejal se ni več. Tudi jaz sem kahal trmo. Nisem se hotel opravičiti, čeprav sem čutil, da mu delam krivico. Nisem hotel prvi prekiniti molka, ki je težko legel med naju. Večer je bil pokvarjen. Čisto pokvarjen in prav nič ga ne bi moglo več popraviti. Molče sem sedel za mizo, medtem ko je čuvaj privlekel iz bunkerja v tleh liter hladne črnine. Očividno bi me rad odobrovoljil. A bilo je zaman. Sicer sem pil, oba sva pila, in najbrž sem več kot on, toda niti vino me ni spravilo v dobro voljo.

Oba sva poskušala naplesti pogovor, toda ni nama uspelo. Pogovor je vedno zapeljal — h

Foto ing. J. Cernač

Umiranje

gamsu in bogatemu Švicarju. Mene je zanimalo, če je ta trgovski posel sklenil starešina sam, ali se je poprej posvetoval s člani. Toda nič takega ni bilo. Starešina je menil, da je gams v okviru števila, ki ga je odobril občni zbor za turistični lov. Za tiste, ki lahko plačajo in jim denar ne dela preglavic. Starešina je bil najbrž popolnoma prepričan, da je sklenil dobro kupčijo. Toda jaz ne. V glavi se mi je začel oblikovati načrt, a o tem nisem hotel govoriti s čuvajem. Legel sem v posteljo, da bi vso stvar dobro premislil in bi me jutro našlo spočitega. Ko je bila noč vse naokrog, ko sem bil sam pod odejo in je čuvaj že zaspal, sem še dolgo razmišljal o podrobnostih. Sklep je bil storjen.

Ne! Vsega se pa res ne da kupiti z denarjem. Ne sme se! Nič mi ni mar Švicarjevo bogastvo, nisem mu nevoščljiv. Ampak gamsa ne bi smel kupiti tako. Gams ni vlačuga in Gora tudi ne! Gorje, če bi bilo tako! Potem bi se vse nehalo. Potem ne bi bilo več lepote na svetu. V dno

duše sem bil vznemirjen, ker je civilizacija že posegla tudi v najprvobitnejše, in iz vsega naredila predmet ponudbe in povpraševanja. Budilka naju je oba predramila mnogo pred jutranjo zoro. Čuvaj je hitro skočil pokonci in pristavil kavo. Ko je vzkipela, sem vstal še jaz. »Kam pojdeš?« me je vprašal med srebanjem kave.

»In ti! Kam si namenjen?« sem ga vprašal, izmikajoč se odgovoru. Bal sem se, da bi se ponudil, da bi šla skupaj, kajti to bi pokvarilo moje načrte. Danes bi bil rad sam in brez njegovega spremstva, ki mi je bilo sicer vedno ljubo. Toda prav danes moram biti sam, da grem na prepovedani, divji lov na prodanega gamsa. In kaj zato? Nekoč sem že bil divji lovec. Takrat, ko je to pomenilo predvsem upor in prezir, prezir do nepriljubljenega italijanskega osvajalca. In danes bom spet divji lovec, divji lovec proti tistim, ki hočejo iz vsega napraviti čisto navadno trgovino. Ampak gamsi niso avto ali vlačuge, ki se jih da kupiti! Nič

ne bi imel proti, če bi Švicar plačal pravico do lova in se potem obnašal kot lovec. Gamsa bi moral upleniti po lovsko! Ne, ne bo streljal nanj na tako daljavo!

»Sam ne vem, kam pojdem. Nisem se še odločil,« se mi je tudi čuvaj izmaknil z odgovorom.

»Jaz sem se namenil vrh Gore. Nekoliko se bom prelevil v planinca,« sem mu odgovoril, vendar mu nisem povedal, da se bom z vrha spustil na ono stran do Rušnate glave in od tam med žlebove in police, med samotne viharne, kjer bi se utegnil zjutraj pasti prepovedani gams.

»No, potem bom pa jaz pogledal na Požgane robove, in če je v solnicah dovolj soli.«

Aha! Spregledal me je, sem domneval, kajti s Požganih robov se lepo vidi velik del pobočja, koder sem nameraval loviti. Nič zato! Še bolj zanimivo bo. Moral bom prelisiti še čuvaja, ne samo gamsa. Sicer pa, če bi se mi uplenitev posrečila, bi čuvaja postavil pred izvršeno dejstvo, kajti gamsa ne bi skrival. Sicer pa, kdo ve? Moj načrt sloni na zelo majhni verjetnosti, saj se malokdo drzne na lov sredi tistih samotnih sten, med izpostavljene rebri in police, strma ostenja in prepadaste raze.

V nahrbtnik sem potisnil najpotrebnejše, vzela puško in cepin. Poslovil sem se, ko je čuvaj še vedno pomival posodo od prejšnjega večera in zajtrka.

»No, dober pogled! Računam, da bom najkasneje do desetih že nazaj.«

»Dober pogled, ampak pazi, da ne zabredeš v kak brezizhoden položaj! Police so zapeljive.«

»Ne, ne bom. Se bom že varoval. Pa zdravo!« In sem šel.

Dobro ve, kakšni so moji nameni, sem pomislil. Toda kaj mi mar! Tistim, ki tvegajo, je sreča bolj naklonjena. Šel sem v noč in z nekakšno pobožnostjo dvignil pogled na skalno božanstvo, ki se je v vsej svoji veličini ostro odražalo na zvezdnatem nebesnem svodu.

Ne, ni bil samo gams, ki me je vlekel na vrh. Bila je tudi Gora, njen vrh, ta zasanjana lepota, ki pa je znala biti tudi divja in razbrzdana, vselej pa privlačna, skrivnostna in pomirjujoča. Hitro sem se vzpenjal v jutranjem hladu. Rad bi prehitel sonce, da bi z njenega vrha užival lepoto, ko sončni žarki začnejo božati vrhove. In prehitel sem ga! Njegovi prvi žarki so komaj osvetlili vrh Triglava na severovzhodu in sence so se umikale med žlebove in grape, da so postali še temnejši in izrazitejši. Potem so me poljubili na čelo in potem hitro lezli navzdol proti dolini, kot bi se jim mudilo pregnati meglice, ki so pokrivalo reko in jezero.

Še nekaj trenutkov bom počakal in veter se bo obrnil iz doline navzgor. Tedaj se bom spustil do Rušnate glave. Od tam doli utegnem celo zagledati gamsa, ker se bo v zgodnjih urah najbrž pasel na soncu, dokler mu ne bo postalo

vroče. Nato se bo umaknil na senčne zelenice. Pohiteti moram.

Spustil sem se nizdol po grebenu po precej shojeni poti planincev, zato hoja ni bila naporna. Skoraj tekem sem. Ampak, ko se mi je odprl pogled na police in robove, koder sem upal na gamsa, njega ni bilo. Samo črne kavke so me obletavale in vreščale.

Nič ne pomaga! Če ga hočem videti, se bom moral podati v rebri in globače. Začel sem pregledovati svet tam okoli, kje bi bil spust najlažji, da ne bi žaštel v prehude težave.

Izbral sem smer, ki se mi je zdela najlažja in je v začetku peljala preko majhne ruševе goščave, nato pa po strmi, razdrapani rebri, pomešani s skalovjem in travo ter redkimi, polomljenimi viharne. Tod bi prišel vrh prepadne stene, in tam bi se odločil za nadaljnjo smer. Vedel sem, da se mi bo z vrha stene odprl razgled po obraslih policah in rebrih vse do gozdčka zakrnelih smrek in viharne.

Morebiti se bo gams pasel tam kje v bližini ozebne, od koder veje hlad. Začel sem utrudljivo telovadbo prek ruševih vej. Ko sem premagal prvo oviro, sem moral previdno zaplezati okrog visokega skalnatega stebra, ki se mi ni zdel prehuda ovira, ko sem ga gledal od zgoraj. V resnici pa me je prisilil v zelo izpostavljeno plezarijo, čez skale, ki so bile obrasle s šopi trave in zato nezanesljive. Prek njih sem moral loviti ravnotežje, da bi preveč ne obtežil oprimkov. Obhajala me je rahla groza, ko sem čutil pod sabo vso globino prostora. Poleg tega me je ovirala še puška. Vsak gamsar ve, kako nerodno je plezati s puško. Kadar najmanj želiš, kadar si najbolj potreben ravnotežja, ti zabinglja na hrbtu.

Toda trma me je gnala naprej. Še malo, pa bom skozi. Samo še razkorak, samo še to žmulo prekobalim, pa bo vse v redu. Potem bo že šlo.

Vse je bilo tiho, le tu pa tam je zmotil gorski mir kamen, ki se mi je utrgal pod nogami in se v velikih skokih poganjal navzdol proti goščavi. Samo še malo. In ko z vso težo telesa obvisim na rokah onstran žmule, ko pogledam za oprimki, zagledam komaj dobrih trideset korakov nad sabo — gamsa.

Najbrž me je že dolgo opazoval, ko sem se mučil okrog skale, kajti gledal je proti meni brez strahu. Šele čez čas, ko sem zgrabil za drugim oprimkom, da se rešim neugodnega položaja, se je obrnil in prav počasi odkorakal ter zginil za greben. Nikamor se mu ni mudilo, kot bi vedel, da sem popolnoma nemočen, da mu nikakor ne morem škoditi.

Slišal sem samo še padajoče kamenje, kako se je valilo navzdol in padalo v prode pod steno.

Ko sem se izvlekel na položnejši svet, je bilo že zopet vse tiho. Nisem bil jezen. Samo neko grenkobo sem čutil v ustih ob misli, da bo švi-

carski bogataš vendarle streljal s svojo najmodernejšo puško. Sicer pa, ali je prav, da tako hitro klonem? Ura je še zgodnja, še imam čas. Kdo ve, kakšna presenečenja lahko še prinesejo naslednji trenutki?

Ozračje je postajalo vse toplejše. Gams se bo izogibal soncu vse do večera. Moral ga bom iskati po senčnih globelih, blizu ozebnikov. Če se prej ne bo napasel in legel k počitku?

Ne smem se obotavljati. Jel sem se spuščati navzdol in pod stenami sem zavil na levo, vse do globoke senčne grape, po kateri je vel hlad iz ozebnika više v žlebu. Po grapi je veter še vedno vlekel navzdol, kar je bilo zame ugodno. Previdno sem se začel vzpenjati po grapi spet proti vrhu. Trudil sem se, da ne bi zrušil niti enega kamenčka, kajti gams bo danes še bolj na oprezu, ker ve, da je človek v stenah.

A vzpon me je utrudil, da sem ves zadihan moral sestiti. K sreči je bila senca in nizdol je vel hladen, prijeten zračni tok. Danes sem se že preveč naprezal in si bom moral privoščiti daljši počitek. Nič ne pomaga. Upanje v uspeh je v meni hitro kopnelo. Počival sem in celo misli so mi počivale.

Ko sem napol dremal, se mi je naenkrat zadelo, da se je nad mano sprožil kamenček. V trenutku sem bil čisto buden. To je lastnost divjih živali in lovcev ali vojakov. Roka mi je samogibno segla po puški, ki je bila naslonjena ob meni na nahrbtniku. Nagonsko sem čutil, da je kamenček mogla sprožiti samo žival. Pravi lovec vedno čuti nagonsko, in nagon mi je povedal, da mora biti nekje nad mano gams.

Puško sem že držal v roki, vendar se nisem premaknil. Ostal sem negiben, z naslonjeno glavo na balvan, prav takó, kot sem nekaj trenutkov poprej dremal.

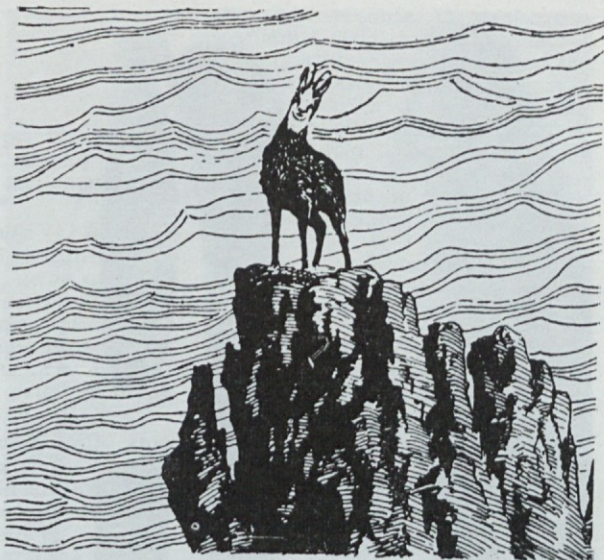
Še en kamenček se je utrgal in se kotrljal po grapi proti meni. Polagoma in previdno sem se začel obračati z vsem telesom hkrati. Že sem lahko pogledal navzgor. Zagledal sem ga!

Stopal je počasi navzdol in izbiral vsak korak, da ne bi rušil kamenja. Ni me še opazil. Bil je on! Polagoma in skrajno previdno sem porival puško predse, da bi lahko streljal. Gams se naenkrat ustavi. Vznemirjeno zre v mojo smer. Toda opaziti me ni mogel. Morda pa je veter spremenil smer?

Samo nekaj trenutkov me je gledal. Potem se je v skoku pognal v levo na steno. Tedaj sem bil že pripravljen. V trenutku, ko je izbiral smer za naslednji skok, se je križec v mojem daljnogledu prilepil na njegovo pleče. Pritisnil sem. Rezek, oster pok, čez nekaj trenutkov pa iz grap in od skalnatih sten odmev kot močno grmenje.

Gams je zdrknil s stene na prode in obmiroval.

Zavladala je brezbrežna tišina.

Odlomil sem rušev vršiček in se povzpел do njega. V gobček sem mu dal poslednji grizljaj in se z njim tudi simbolično hotel oddolžiti za njegovo žrtev. Sedel sem zraven njega, ga božal po glavi in občudoval njegove lepe, močne roglje.

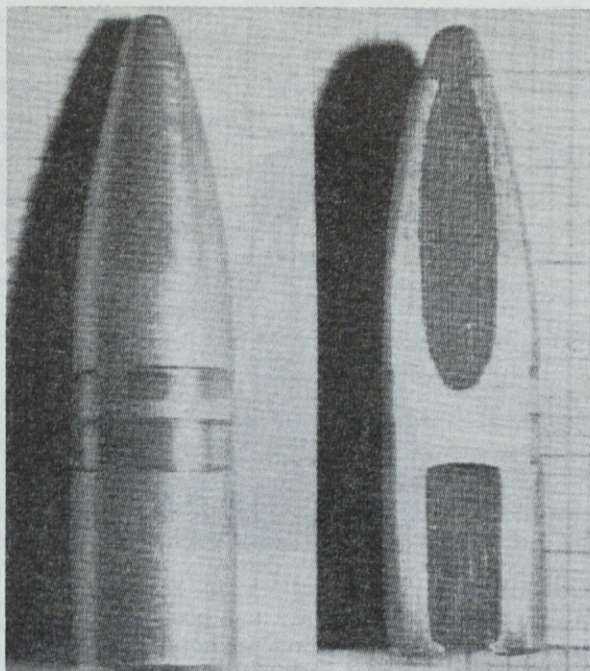
»Z njimi se bom vrnil v dolino. Doma na steni mi bodo pripovedovali, ko me bo obšlo hrepenenje po Gori, zgodbo o skrivnostnem, prepodanem gamsu.«

(Se nadaljuje)

Po lovskem svetu

Noslerjev partition-izstrelek

V »Der Anblick« 6-1968 poroča Mr. H. Kapeller, da je ta ameriška krogla brez dvoma sedaj najmodernejša na svetovnem trgu in lovцем skorajda ni še znana. Ta izstrelek je v obliki »S« krogle s plaščem iz tombaka in ima v sredini prečno steno scela, ki svinčeno jedro deli v dva dela. Sprednji del ima majhno svinčeno konico. Ta konstrukcija je zelo prilagodljiva odporu živalskega telesa. Proti svinčeni konici je plašč zelo tanek in se takoj zmaliči, ko vstopi v živalsko telo. Konica se gobasto razširi, sorazmerno z odporom, in se z večanjem debelosti plašča proti prečni steni zmanjšuje in ob tej preneha. Krogla, spredaj močno odebeljena, gre potem skozi telo, navadno ima izstrel ter

Noslerjev izstrelak kal. 30—06 180 Grains (11,7 g)

daje zadosten globinski učinek in močno krvavitev. Nekontrolirana zdrobitev, ki se često pojavi tudi pri modernih izstrelkih z jeklenim plaščem, je tukaj nemogoča. Razmerno težek del krogle za prečno steno ostane tudi pri streljih v kost cel in je izstrelitev zadnjega dela svinčenega jedra nemogoča. Na ta način krogla tudi v drugi polovici telesa dobro učinkuje. H. Kappeller že več let uporablja Noslerjev-pertition-izstrelak 11,7 grama (180 Grains) kalibra 30-06, švedske tvrdke »Norma« in je streljal od srnjih mladičev do 140 kg težkega merjasca ter vedno ugotovil te lastnosti krogle: Razdejanje divjadi (mesa) je bilo neznatno in učinek tudi pri šibkih živalih nikoli z grdo, razmesarjeno rano. Krvi je bilo vedno dovolj, skoraj vedno z izstrelom, vendar redko z večjim kakor je stari petdesetdinarski kovanec. Usmrtilni učinek je bil tudi pri streljih skozi prsno votlino trenuten, razen pri merjascu, in tudi pri streljih v mehko žival ni šla daleč. Ugotovil je, da je balistična zmogljivost večja kakor pri drugih kroglah enakih nabojev.

Avstrijska puškarna »Hirtenberg« je ta izstrelak priredila za naboje 7 × 57, 7 × 57 R, 7 × 64, 7 × 65 R z različno laboracijo (množino smodnika in teže krogle), a izkušenj s temi Mr. H. K. še nima. Meni pa, da komaj zaostajajo za švedskimi. Tako je ta moderni ameriški izstrelak dostopen tudi našim lovcem in je želeti, da bi ga zaradi lovske pravičnosti čim več uporabljali.

M. Š.

Z gramofonom na lisice

V Italiji so v prodaji tri gramofonske plošče za klicanje škodljivcev, po 3500 lir. Na prvi plošči je posneto alarmantno vpitje stare lisice, na drugi glasovi mlade lisičke, na tretji pa kričanje vran za lov z uharico. Neki lovec trdi, da je imel s temi ploščami odlične uspehe in da je leta 1966 uplenil 24 lisic, leta 1967 pa 18 lisic.

Po »Diana« 6-1968 — T. Č.

Iz Zvezne republike Nemčije

S 1. januarjem 1967 je stopil v veljavo zvezni zakon o varstvu narave in domovine, ki med mnogimi novostmi prepoveduje lovljenje žab kakor tudi uvoz, nakup in prodajo žabjih krakov, ki bodo na ta način zginili z jedilnih listov gostinskih obratov. (Morebiti ni predaleč čas, ko bomo zaradi koristnosti teh dvoživk morali kaj podobnega ukreniti tudi pri nas.)

Der Anblick 5-1968 — M. Š.

Foto R. Cenčič

Lovski oprtnik

Zaščita ptic, preparatorji in lovci

Nekateri prispevki v prvi in drugi številki »Lovca« 1968, ki se nanašajo na koristne ptice in zračno puško, so me spodbudili, da napišem nekaj ugotovitev. Predvsem zaradi tega, ker so vprašanja o zračnih puškah in streljanju koristnih ptic zelo pogosta na dnevnem redu lovskih posvetov in občnih zborov lovskih družin. Vedno se obravnava problem v tem smislu, da občani, neodgovorni mladinci, huligani in podobni, streljajo po mili volji in nekaznovano koristne ptice. Vprašujem se, kaj ukreniti, da bi temu naredili konec. Lovci so si navadno edini, da s predpisi ni nekaj v redu, da milica ni dovolj učinkovita itd.

Franjo Sok je dal precizen odgovor glede tozadevnih predpisov, ki so se po mojem mnenju izpopolnili. Tudi v nekaterih drugih predpisih se poleg obdelanih omenja zaščita in skrb za koristne ptice. Pravilnik o gozdnem redu (Ur. l. SRS, št. 38/66) na primer v 24. členu nalaga organizaciji, ki gospodari z gozdovi, da skrbi za varstvo ptic, ki uničujejo gozdne škodljivce in ji priporoča, naj dogovorno z lovskimi organizacijami ukrene vse potrebno za zatiranje škodljivih živali, ki zalezujejo in uničujejo te ptice.

Skrb za koristne ptice bi bila s strani lovcev na mestu, če v praksi ne bi zgledalo drugače. Večkrat zavijem v preparatorsko delavnico. Boli me, da v njej najdem med pticami veliko koristnih ptic. Ko listam po evidenčnem bloku, so naročniki za gačenje sami člani lovske organizacije. Prve mesece letošnjega leta so predvsem mladi lovci masovno nosili v gačenje kaline in pegame, da ne napišem števila sivih žoln, velikih detlov in črnih žoln. Samo ob enem obisku sem opazil na stenah v delavnici: južno postovko, vodomeca, vijeglavko, dolgorstega plezavčka, skalnega plezalca, kobilarja, belega ščinkavca, drozga, brinovko, čička, kukavico, srebrno čapljo in štokrljo.

Posamezniki se sicer izgovarjajo, da so ustrelili določeno ptico kot primerek za svojo lovsko sobo, torej za svojo privatno zbirko. Vprašujem se, kam bi prišli, če bi vsi tisoči slovenskih lovcev hoteli imeti take zbirke.

Zakonodajalec je pravilno postavil, da se take zbirke lahko ustvarjajo samo za znanstvene namene in pouk.*

Ni čudno, če lovec s takšnim mišljenjem upleni gozdnega je-reba spomladi, češ, da je najlepše operjen, da drugi ustrelji štokrljo, ker ni vedel, kakšen ptič je to (ga je pač moral otipati), da upleni planinskega orla v času lova na velikega petelina in še in še.

Na seji Lovske zveze Celje smo sicer problem obdelali in dali ustrezna priporočila lovskim družinam, pa tudi preparatorski delavnici oz. preparatorju.

Franjo Sok je navedel, da se tisti, kdor ravna proti predpisom o zaščiti koristnih ptic, kaznuje za prekršek, vendar osebnost zelo dvomim, če bodo kršitelji tudi kaznovani. Pri občinskih sodnikih za prekrške se prvenstveno obravnavajo prekrški s področja prometa in tako imenovani gospodarski prekrški. Zastaralni rok pa je v našem primeru 6 mesecev. Brščas bi torej predlogi zastarali!

Kaj smo storili sami za vzgojo našega naraščaja do sedaj? Ostali smo le pri priporočilih. V občinski upravi ni nikogar, ki bi lahko posredoval, republiški inšpektor za lovstvo pa je predaleč. Veselimo se obetajoče novice o predpisih o zaščiti ptic v Italiji, doma jih pa imamo, a jih ne spoštujemo.

Jože Kuntarič

»Pismo o Puškarni Kranj«

Na članek o puškarski obrti in njenem razvoju, objavljenem v »Lovcu« št. 1, april 1968, tole:

Glede ustanovitve in razvoja puškarske obrti v Kranju niso več potrebne nadaljnje, ponovne objave, ker so bile te že leta 1966 v gorenjskem listu »Glas«, Kranj, v številkah 78, 79, 80, 81, 82 in 83, pod naslovom »Puškarstvo v Borovljah in usoda strokovne šole za puškarstvo v Kranju«. Nadalje je napisan tudi »Priročnik za strokovna vprašanja iz puškar-

* **Pripomba uredništva:** Po 4. čl. rep. zakona o lovstvu (Ur. list SRS, št. 22, od 7. VII. 1966) je odstrel ali ulov zaščitenih ptic dovoljen samo na osnovi dovoljenja, ki ga izda republiški sekretariat za gospodarstvo.

stva«, ki vsebuje 18 strokovno-tehničnih risb in je bil odstopljen Lovski zvezi Slovenije, ter spisi »Enciklopedična predavanja iz orožjeslovja in balistike na puškarski strokovni šoli v Kranju«. To delo je napisano na 124 polah ter vsebuje 44 puškarsko-tehničnih skic in 8 fotografskih posnetkov. Nahaja se pri podpisnem.

Janko Ravnik,
upokojeni upravnik strokovne puškarske šole v Kranju

Štokrlje

Pri adaptaciji osnovne šole v Majšperku sem prvič videl to redko ptico pri gnezdenju na dimniku. Opazoval sem ves potek od naprave gnezda do valjenja in kasnejše selitve iz naših krajev. Štokrlja je zvalila štiri jajca in štiri mladiči so živeli, dokler po 10 dneh samica ni vrgla enega mladiča iz gnezda, ostali trije pa so dorasli.

Na jesen pred selitvijo so imele štokrlje pri nas veliko zborovanje, ko so priletele iz raznih krajev. O teh velikih in tudi pri nas vedno redkejših selivcih bi bilo vredno obširneje pisati, saj so štokrlje v naših krajih prava znamenitost.

Tonček Petrovič
LD Zavrč

Morda jih bodo spametovale kazni

Ivan Artač, brezposelni vodovodni inštalater, je kupil flobert in naboje nekje v Medmurju. Potem je kupil še avtomobil in se z njim odpravil na lov. Najprej je le oprezal s ceste med tovarno Plutal na Viču in Vnanjimi gorami. Ko pa je spoznal, da tam

nihče ne straži, se je lotil divjega lova. Iz petrolejsko modrega fička je šinil prvi strel. Puško je imel venomer pri sebi, na zadnjem sedežu, pokrito z odejo. Ko se je odpravil na obisk k ženinim staršem, je streljal v gozdu okoli Kidričevega. Petrolejsko modri fičko LJ 324-17 je postal prava nadloga za divjad.

Gospodar lovske družine na Viču in pomožni čuvaj sta preštevala strele in odkrila fička ter njegovega gospodarja.

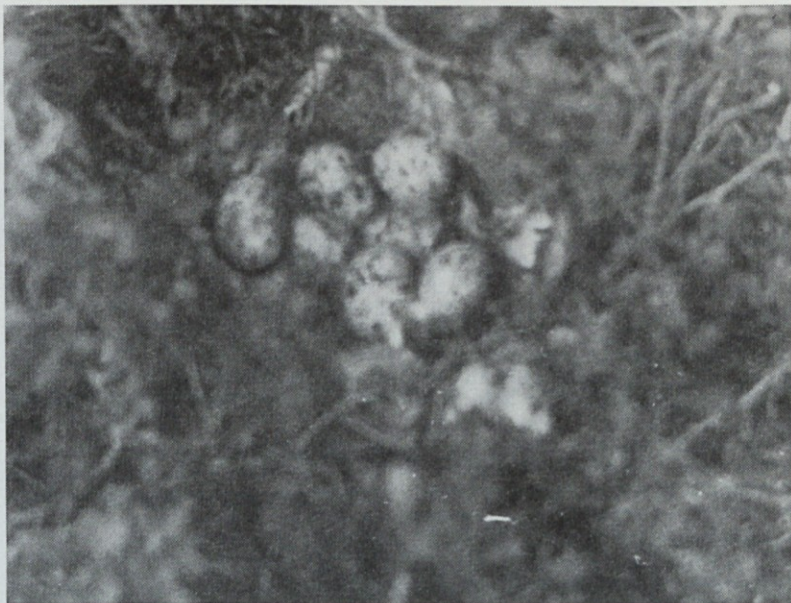
Miličnika sta opravila preiskavo. Brskanje po stanovanju Ivana Artača na Brezovici ni bilo brez haska. Na balkonu se je sušila srnjakova koža. V shrambi se je lastnik ponašal z 20-litrskim loncem, v katerega je vložil divjačino v mast. Natančna miličnika sta preštela in naštela 5 parov jerebičjih bedrc, 8 parov fazanjih bedrc, 3 pare zajčjih nog — vse v skupni teži 8 kg! Miličnika sta našla tudi flobert in daljnogled. Ivan Artač je priznal, da je divji lovec. Svojo strast za lovom ali mesom — kakorkoli — bo krepko plačal. Šest mesecev zapora in povrnitev škode lovski družini v višini 5 700 din (570 000 S din). Petrolejsko modri fičko bo počival, puška pa je našla pravo shrambo. Tudi drugi lovski družini (v okolici Kidričevega) bo plačal 1 800 din (180 000 S din), ko ga bo tožila.

Divjad bo posledj mirna vsaj pred enim »lovcem«. Drugih pa je še precej. Po vsej Sloveniji nedovoljeno pokajo puške. Statistika republiškega sekretariata za pravosodje izkazuje porazno bilanco kazni v lanskem letu. Petdeset jih je prejelo zasluženo kazen. Iz »Dela« od 20. VI. 1968 —

I. V.

Belkino gnezdo

Ko sem v preteklem letu hodil v Kamniških planinah pod Velikim vrhom, sem opazil, da je ob poti zletela belka. Pogledal sem v grmiček dišečega sleča in opazil gnezdo s sedmimi jajčki, ki mi na prvi pogled niso bila poznana, čeprav sem vedel, od koga so. Ker nisem imel fotoaparata pri sebi, sem se naslednji teden vrnil in gnezdo posnel. Ko pa sem po 14 dneh znova hodil mimo, ni bilo več sledu o gnezdu, niti ne jajčnih lupin, le nekaj peres. Teško mi je bilo, ker nisem mogel ugotoviti usode gnezda in legla. Večkrat sem še hodil mimo in opazoval, a vse zastonj. Konec avgusta sem znova obiskal ta kraj. V bližini, kjer je bilo

gnezdo, se je dvignila jata belk in nedaleč odletela. Takoj sem vedel, da so belke iz tega gnezda. Obšlo me je prijetno zadovoljstvo in zaželel sem jim nadaljnjo srečo.

Tone Poljanšek

Klateči se psi — strah lovišč

Moj pes ne hodi v gozd, ali — naš Muri zajca še ne pogleda. Tak je odgovor, če lovec opozori lastnika, naj psa priklene. Koliko huđe krvi in jeze med lovci povzročajo prav taki štirinožni potepuhi.

Mislím, da je v Sloveniji zelo malo lovišč ali pa jih sploh ni, katerih upravitelji bi se lahko pohvalili, da te pasje nadloge ne poznajo. Kaj je klateči se pes, ve vsak lovec, koliko škode napravi v lovišču, pa le tisti, ki psa in lovišče dobro pozna. Nekateri so mnenja, da so škodljivi za divjad samo volčjaki. Kdor pa ima količkaj zelene prakse, ve, da psu, ki se pogosto muči v lovišču, ni pripisovati dobrih namenov. Najhujši so krizanci, ki jih je po naših vaseh povsod dovolj. Zato je nujno, da posebno v času lovopusta pogosto nadzorujemo lovišče. Žal se lovci tega vse premalo zavedamo, in so lovišča in divjad ob tem času prepuščena sama sebi. Koliko mladih zajčkov in srnic gre po grlu klatečih se psov in mačk prav v lovopustu. V jeseni, ko bi radi imeli obilno žetev, pa se sprašujemo, kaj je vzrok, da divjadi ni. Ali kdaj pomislimo na to, kaj smo storili divjadi v prid prav v lovo-

pustu? Zato je nujno, da vsaj dvakrat na teden pregledamo lovišče. Če nam dopušča čas raje večkrat, saj je prav v tem času na polju in senožetih največ dela in lastniki psov kaj radi vzamejo s seboj svoje štirinožne prijatelje. Le-ti skrbno pretaknejo vso okolico in gorje dolgouhu ali srnici, če je v bližini. Včasih postanejo na videz nedolžni cucki pravi požeruhi, ki jih lastniki vneto zagovarjajo, saj morda tudi njim pripravijo pečenko. Največ škode pa napravijo s tem, da se divjad, če nima miru, izseli. Tudi na videz nedolžnemu cucku ne prizanašajmo, če ga zasačimo globoko v lovišču. Saj so le-ti često brez gospodarja. Pri ljudeh je namreč še vedno navada, da mačk, ki niso zaželele pri hiši, ne pobijejo, ampak jih izpostavijo globoko v gozdu. Potem pa se začne boj za obstanek, da si ali poiščejo novega gospodarja ali pa ostanejo v gozdu in podivjajo. Pa tudi hišne mačke zahajajo v lovišče, zlasti starejši mački. Ko sem še hodil v šolo, smo imeli pri hiši nekaj let starega mačka. Ta je samo v enem letu prinesel domov 16 polhov in 7 zajčkov, ki so bili nekateri že kar veliki. Prav lovopust je čas, da tem škodljivcem posvetimo vso pozornost in preprečimo škodo, ki bi jo le-ti utegnili napraviti. S tem pa ne mislim, da bi postrelili vse, kar bi zašlo do 200 m od hiš, kar dovoljuje lovski zakon. V lovišču pa bodimo bolj strogi. Res je, da je v praksi to teže izvedljivo, predvsem za lovca na vasi, ki postane tarča opazk in groženj pa tudi fizičnega obračuna.

J. Z.

Še nekaj o Pagonovem srnjaku

V 4. številki »Lovca« 1966 so bile objavljene slike o razvoju srnjaka, ki ga ima sedaj že pet let Ciril Pagon iz Črnega vrha nad Idrijo. Letos marca sem oba spet obiskal in napravil nekaj posnetkov. Ker C. Pagon odvrženo rogovje, nameščeno na lesene lobanje, hrani, se mi je zdelo prav, da za primerjavo vsa štiri rogovja skupaj slikam. Na sliki je rogovje razvrščeno po letih: na skrajni levi je rogovje lanščaka (leto 1964), na skrajni desni pa iz l. 1967. Letos je srnjak spet močan šesterak, ki ima precej »nadušesi« (glej sliko, rogovje še v mahu). Hvalevredno je, da Ciril Pagon toliko časa redi tega srnjaka, kljub težavam in stroškom, ki jih ima z njim (poškodbe, hrana, nova ograja iz mreže) in nam omogoča spremljati razvoj živali ter njenega rogovja, kar je še posebno za nas lovce nadvse poučno.

Ing. Vitomir Mikuletič

Kaj vse se pripeti na lovu

Mrzlega decembrskega dne sem šel pozno na lov. Kmalu za vasjo dvigne psička zajca in ga žene okoli hriba po poti proti vasi z druge strani, kar se mi še nikoli ni zgodilo. Ko čakam, da se zajec vrne, si poželim cigareto. Ker nisem imel vžigalic in do doma ni bilo daleč, krenem proti vasi. Pred hišo opazim več ljudi, ki se smeji in drže zajca. Hišna vrata so bila zaprta, odprta pa kletna in zajček se je zatekel v klet, kjer

se je ves upehan in prestrašen pustil pohlevno ujeti. Tako sem imel plen brez strela.

Šel sem na gamsa. Po dolgi hoji in iskanju ugledam gamsa samotarja. Zalezem ga in ustrelim. Gams po nekaj skokih pade in se zvali po strmini za skalo, kjer obleži, a glavo drži pokonci. Pridem do njega in ga zgrabim za roglje. Pa se je tako otepal, da sem ga spustil, češ saj moreš le z brega v smer mojega doma. Ka-

kih 150 metrov niže se ustavi, a čez čas krene prek po rebri in se skrije za rob. Ko grem za njim, ga opazim na grebenu. Za strel predaleč, zato ga začnem zalezovati. Toda gams začne žvižgati in v zdravih skokih mi zgine za vedno.

*

Moj prijatelj je šel — med italijansko okupacijo — za Sočo na lov, ko zasliši in opazi, da na drugem bregu psa gonita srnjad. Kot izkušen lovec je vedel, da srnjad preplava tudi reko, postavi se na primeren kraj in res pride čez vodo srnjak, ki po strelu na mestu pade. Radoveden, kam je zadet, opazi da je le ena močna šibra zadela srnjaka v čelni nastavek. Ko jemlje iz nahrbtnika vrvico, da bi zvezal srnjaku noge, se ta pobere in zbeži. Lovec strelja za njim in po dolgem iskanju s psom najde srnjaka mrtvega.

*

S prijateljem sva šla na srnjaka precej daleč v hrib. Na senožeti opazi srnjaka, ki se pase, zaleze ga in ustrelji. Po padcu pa lovec srnjaka ni videl in ko gre med redkim grmovjem proti nastrelu, vidi, da srnjak še stoji. Brž znova strelja, čeprav se mu je čudno zdelo, saj je bil videl, da je srnjak po prvem strelu omahnil. Ker lovec ni imel vrvic, gre za senik v grmovje, da ureže trto in zveže srnjaku noge. Tedaj pa na svoje presenečenje v grmovju najde prvo streljanega srnjaka.

*

Po opravkih sem šel v kilometer oddaljeno sosednjo vas, pa med potjo opazim v snegu zajčji sled, ki je držal v gozdček. Nazaj greda stopim do prijatelja lovca, ki je imel dve puški in ga nagovorim, da sva šla na dolgouhca. Jaz grem za sledom v gozdček in pri nekem kupu smrečja sledu zmanjka. Nekaj časa ogledujem grm, a zajec ne skoči. Pa ja ni poginil? Potem sežem pod kup in privlečem ven zajca za ušesa. Na vse načine je brcal in se zvijal, dokler se mi ni izmuznil in zginil v grmovju. Midva pa sva se prazna vrnila z lova.

Lovcu, ki gre na lov, po stari lovski šegi ne voščimo sreče. Pravijo, če to storimo, da utegne biti smola še večja. Toda brez sreče navadno tudi na lovu ni uspeha. Zato si sreče tudi na lovu vsakdo želi, čeprav njenega imena izreči ne sme.

Anton Koren
Ladra pri Kobaridu

Lovska organizacija

Iz življenja Lovske družine Cankova

Današnje lovišče LD Cankova se je pred ustanovitvijo sedanje družine delilo na dve lovski družini, Pertoča in Topolovci. Prva s pretežno hribovitim loviščem, kjer ima divjad nekoliko slabše življenjske pogoje in druga z ravninskim loviščem, ki godi zlasti fazanom. Obe imenovani družini sta dobro gospodarili, vendar sta se na pobudo LZ Pomurje dne 15. 2. 1964 sporazumno združili v sedanjo LD Cankova. Lovišče obsega 4600 ha, od tega je 420 ha nelovne površine ter okrog 1500 ha v mejnem pasu proti Avstriji, tako da ostane okoli 2600 ha, kjer je možno smotrno in načrtno lovsko gospodariti. (V mejnem pasu je namreč divjad vznemirjena po strahih in njihovih službenih psih, v sosednji Avstriji pa so fazani ogroženi s prekomernim odstrelom fazank.)

Od skupne lovne površine je pod pretežno mešanim gozdom 1640 ha, kjer domuje številna srnjad in zajci. Od obdelovalnih površin je približno polovico travnikov, katerih je pol zamočvirjenih. Ostalo so njive. V zgorjem delu lovišča (bivša LD Pertoča) so sadovnjaki in vinogradi, kjer so naselja raztresena, medtem ko so v spodnjem, ravninskem delu vasi strnjene. Tu je

dobršen del njivske površine v skupni strojni obdelavi obratov KIK »POMURKA« in zato določen odstotek divjadi predvsem v času razploda propade kljub posredovanju lovcev članov.

Lovišče je bogato fazanov, pa tudi stalez zajcev je zadovoljiv, medtem ko je jerebice pred leti zdesetkala katastrofalna zima. Z vlaganjem pa se tudi jerebice zopet množe, saj že več let zanje ni odstrela, temveč le gojitev in krmljenje.

Stalez fazanov, ki je bil v omenjeni zimi tudi prizadet, je družina že prvo leto po združitvi znatno dvignila, saj je bilo vložnih prvo leto 860, drugo leto 870 in tretje leto 470 fazančkov-kečkovi iz umetne vzreje, ter vsako leto čez 150 iz jajc, pobranih iz prekošenih gnezd in izvaljenih s kokljami.

Stalez fazanov se je z leta v leto popravljajl (čeprav je od vložnih okoli 50% zgube, dokler se ne privadijo okolju), kar pričajo podatki, saj je bilo v lovskem letu 1964/65 odstreljenih 933 fazanov, ter so jih od tega v 76 lovnih dneh uplenili 510 lovci-turisti (Italijani) in je s tem LD ustvarila 3500 \$ deviznih sredstev.

Tudi v letu 1965/66 so poleg članskih lovov lovili lovci-turisti 134 dni in uplenili skupno 735 kosov divjadi (od tega 516 fazanov) ter je bilo s tem pridobljenih 4442 \$ deviznih sredstev.

V preteklem lovskem letu so zopet lovili turisti-lovci 163 dni in skupno uplenili 877 kosov divjadi (od tega 616 fazanov) ter plačali lovski družini 3941,5 \$.

Vsekakor so tudi člani družine prišli na svoj račun na organiziranih lovih, ki jih je vsako jesen 10—12, poleg individualnih lovov na golobe, srnjad, kljunače itd.

Iz navedenega je razvidno, da se je spuščanje žive divjadi v lovišče bogato obrestovalo. Družina vrača ta sredstva v lovišče, v gradnjo lovskega doma, predvidena so tudi prezimovališča in vzrejališča za pernato divjad. Ogroženih gnezd poljske perjadi je namreč vsako leto mnogo, predvsem na površinah obratov KIK »Pomurka«. Vzrejališče bo dobrodošlo predvsem za najdena ogrožena jajca, ki bi bila sicer izgubljena. Z všteto letošnjo valilno sezono smo lovci uspeli sporazumno z navedenimi obrati in kmetovalci v teh letih rešiti čez 600 fazanjih in jerebičjih jajc, ki so bila zvečine uspešno izvaljena in kečkovi vzrejeni.

Družina ima organizirano čuvajsko (dežurno) službo, ki jo vrše člani skupinsko po določenih revirjih, za katere so odgovorni. O opažanjih poročajo člani mesečno (do 5. v mesecu), v nujnih primerih pa takoj gospodarju LD ali članu UO.

Največji problem je pač divji lov, proti kateremu se je težko boriti in so tudi ukrepi oblasti premili, da ne dosegajo zaželenega učinka. Pred izpustom fazančkov v lovišče organiziramo čistke od roparic, pa tudi pozimi in spomladi pokončujemo škodljivce z vsemi sredstvi, s puško, pastmi in strupom. Zimsko krmljenje je dobro urejeno, saj je vsak član v svojem predelu zadolžen za oskrbo divjadi v kritičnem zimskem času. Družina je imela v zakupu zemljišča za pridelovanje krmil, kar je bilo razmeroma poceni. Po sprejetem poslovniku ima družina uveden točkovni sistem dela, po katerem se ob koncu lovskega leta s člani obračuna. Vsak član — razen starih nad 60 let — mora v tekočem letu doseči s svojim delom za lovišče obveznih 300 točk. Za presežene točke pri delu vsakoletni občni zbor določi ustrezne nagrade.

Vsako poletje organizira družina tekmovanje v streljanju na umetne golobe med družinami. Med članstvom je za ta šport precejšnje zanimanje. Prirejajo se tudi strokovna predavanja za članstvo, lovski pikniki, zabavne prireditve itd., tako da je življenje v družini dokaj razgibano in pestro. Vse delo v družini vodi sedemčlanski odbor, ki po sklepih članstva usmerja in ureja delovanje družine, skrbi za smotrno gospodarjenje v lovišču in za rekreacijo članstva.

Družina šteje 40 članov, ki so že pred leti sklenili, da si zgrade lovski dom. S skupnimi napori in ob lovski zavednosti se dela bližajo kraju in bo dom naš ponos in lep spomin bodočim rodovom. Pred koncem sezone je bil

Gradnja lovskega doma LD Cankova

prirejen tradicionalen veliki lov, na katerega vedno vabimo tudi lovske sosede. Povabljeni so bili tudi lovci iz sosednje Avstrije in Italije. Lov je bil dobro organiziran ter je uspel v splošno zadovoljstvo gostov in domačinov. Na »zadnjem pogonu« pa so se lovsko-tovariški odnosi še bolj okrepili, k čemur je še posebej prispeval »lovski krst«. V zadnjem času se zboljšuje tudi disciplina, poglobljata se lovska tovarištvu in lovska pravičnost, kar vse vpliva na vedno boljše gospodarjenje.

Želim, da bi se tudi druge družine oglasile, in bi tako izmenjali svoje misli in izkušnje, ki bodo vsem v korist.

Karel Reiter

Letni občni zbor Lovske družine Pivka

LD Pivka šteje 60 aktivnih članov, lovišče pa meri 5996 ha. To je ena izmed družin v postojnskem bazenu, ki ima zadovoljiv stalež velike divjadi, jelenjadi in srnjadi, medtem ko je lovišče z malo divjadjo, zajci, jerebicami, od leta do leta siromašnejše. Ta problem je pereč na vsem področju sosednjih družin, ki temu iščejo vzroke.

K rednemu občnemu zboru smo se zbrali 12. maja 1968 v lovskem domu pod Debelo goro, ki so ga člani večinoma zgradili s prostovoljnim delom že leta 1959 in pri tem razvili tudi svoj lovski prapor.

Gradnja lovske kočice LD Višnja gora

Pred lovskim domom LD Pivka

Iz poročil posameznih članov upravnega odbora in komisij je razvidno, da je tudi v preteklem lovskem letu kljub še nekaterim pomanjkljivostim družina uspešno delovala. Posebej je treba omeniti delo gospodarskega odseka družine, ki je organiziral postavitev osmih, solidno zgrajenih visokih prež. Skrbel je za redno oskrbovanje solnic in krmišč. Organizacija skupnih lovov pa še vedno ni taka, kakor bi morala biti, vendar se iz leta v leto boljša. Odsek je skrbel za pravilen odstrel divjadi in tudi za pravilno vnovčevanje plena. Iz blagajniškega poročila je razvid-

no, da je družina vestno poslovala tudi v finančnem pogledu. Precejšen izdatek je bila obnovitev opreme v lovskem domu, ki postaja vse bolj priljubljeno zbirališče lovcev in tudi kot izletna točka.

Pri razpravah je bilo eno glavnih vprašanj organiziranje stalne čuvajske službe, ker honorarna ni zadovoljiva, zlasti ne glede na zatiranje divjega lova. Kontroliranje posameznih strelav v lovišču pa je skoraj nemogoče zaradi stalnih vojaških vaj in občasne prepovedi vstopa v nekatere predele lovišča. O tem vprašanju bo treba razpravljati s sosednjimi družinami.

Vsi mladi lovci so opravili lovski izpit v predpisanem roku, za kar gre posebnega zasluga blagajniku Arminu Sili, ki pripravlja mlade lovce za izpit, čeprav je pred kratkim izpolnil že 70 let. Delovanje lovske družine je vsekoli pozitivno in zato so bila posameznim aktivnim lovcem izrečena tudi priznanja. Novo izvoljeni upravni odbor, menimo, da bo uspešno vodil družino tudi v lovskem letu 1968/69.

Albin Guštin

Nova družinska kočica

Komaj je minilo leto, odkar smo člani LD Višnja gora sklenili, da s prostovoljnim delom postavimo svojo novo lovsko kočico. Tedaj je vsak član prevzel obveznost za 50 delovnih ur. Zaradi izredne lege na starodavnem gradišču bo kočica služila tudi razvedrilu in

družabnemu življenju, predvsem pa seveda lovu, saj je okolica zatočišče srnjadi, jelenjadi, divjih prašičev in večkrat tudi strica medveda. Prav to je podžgalo člane, da so že opravili preko 1500 delovnih ur pri izkopu in betoniranju temelja ter vodnjaka, pri pripravi lesa ter drugih zunanjih delih. Vrednost storjenega dela in materiala že presega 2 milijona S din. Sklenili smo, da bo koča letos pod streho in dograjena.

Ciril Pogačar

Angel Laščak, 70-letnik, član, soustanovitelj in častni član LD Kanal, odlikovan od LZ Nova Gorica. Jubilant je 20 let član zelene bratovščine. Zaradi sodelovanja v NOV od leta 1941 mu italijanske oblasti niso izdale orožnega lista. Vzornemu lovske-mu tovarišu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let!

Lovci LD Kanal

Ludvik Fabricijo, član LD Dobrovo v Brdih, 70-letnik in 50 let lovec, po osvoboditvi več let gospodar in kinolog, sedaj član disciplinskega razsodišča. Jubilantu želimo še mnogo užitka z risanico v naših planinah in dober pogled!

Člani LD Dobrovo v Brdih

Jubilanti

Jožef Melink, 70-letnik, član in častni član LD Kanal, od leta 1920 lovec. V NOV je sodeloval od leta 1941 in doživel marsikaj grenkega. Vedremu in iskrenemu lovske-mu tovarišu želimo še mnogo let dober pogled!

Lovci LD Kanal

Valentin Grobin, ustanovni član in dolgoletni starešina LD Loka pri Žusmu, 75-letnik in že 55 let lovec. Jubilant, spoštovan in izkušen lovec, še vedno skrbi za napredek družine in lovišča, pa mu želimo še mnogo zdravih in uspešnih let, na lovu pa dober pogled!

Člani LD Loka pri Žusmu

Rok Mravljak, član LD Strojna, Ravne na Koroškem, soustanovitelj in prvi njen starešina, praznuje svojo 70-letnico in 40-letnico lovskega udejstvovanja. Jubilant ima posebne zasluge za zgraditev lovske koče. Mnogo lesa in truda je prispeval zanjeto ter s tem dokazal svojo požrtvovalnost in nesebičnost za skupno lovsko stvar.

Dragemu lovske-mu tovarišu iskreno čestitamo z željami še na mnoga zdrava in srečna leta v naši sredi. Da bi ga še dolgo vodila pot sredi zelenih gozdov v objem naših gora!

Člani LD Strojna, F. S.

Lojzek Fras, član LD Pesnica, dolgoletni odbornik in gospodar družine, kinolog, odlikovan z znakom za zasluge, praznuje svojo 50-letnico, pa mu kličemo še na mnoga zdrava leta!

Člani LD Pesnica

Friderik Henigman, član LD Ribnica, 60-letnik, soustanovitelj družine, član UO, predsednik komisije za lovske izpite pri LZ Kočevje in vnet zagovornik lovskih šeg ter lovskega izrazoslovja. Fridl, bodi nam zdrav še mnogo let!

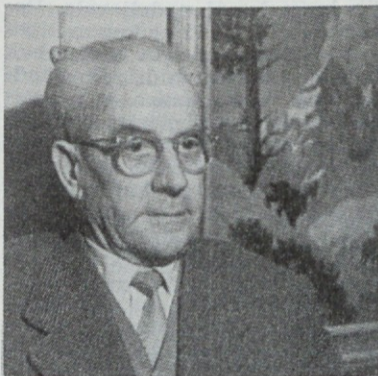
LD Ribnica

Stanko Leskovšek član LD Begunjščica, se je srečal z Abrahamom, pa mu kot dobremu strelcu in tovarišu želimo še mnogo trofejev!

Lovski tovariši

Umrli

2:1

Janko Skale je po dolgi mučni bolezni v 75. letu starosti zadnjega januarja 1968 preminil. Malo je naših lovcev, ki lov doživljajo tudi iz upodabljačje strani. Pokojnik je bil namreč lovec z dušo in telesom, zraven pa še slikar, ki je užival v naravi, v igrah njenih barv in lepota okolja z estetskimi pojavi divjadi v njem. Ves je živel z naravo in divjadjo, ki jo je upodabljal vedno znova v njenem gibanju, soncu in mesečini. Slikal je iz notranje potrebe, da je na platno ovekovečil svoje bogate lovske doživljaje in jih tako podživljal. Prav tako je znal močnejše opisati svoja lovska doživljanja, saj je bil zvest sodelavec našega LOVCA s čopičem in peresom 30 let. V tem času je z več ko 150 slikami, vinjetami, risbami in ne dosti manj članki, črticami, humorističnimi teksti in podobami obogatil naše glasilo. Skoraj ni naše divjadi, da bi ji ne bil posvetil zanimanja in jo upodobil s čopičem in peresom. Tudi ob objavljenem portretu je del njegove slike z gamsi pod Jalovcem. Posebno je opazoval jelenjad, ki se je tedaj jela pojavljati v Krimskih in Mokrških hribih, in o njej pisal v glasilo. Nič manj ga pa ni privlačevala romantika lova na gamse in ruševce, ki jih je vedno znova slikal, da bi ujel na platno tisto lovsko razpoloženje v naravi, ki ga je dojemalo njegovo izostreno slikarsko oko. Tudi na Ljubelju je preždel dolge ure pri opazovanju kozorogov in jih upodabljal. Njegova krepka narava mu je omogočala napore njegovih lovskih in gorskih pohodov, saj je poleg lova in ribolova gojil še razne športe, atletiko, gimnastiko, strelski šport in kolesarjenje. Toda napori zime v prvi svetovni vojni v romunskih Karpatih so mu načeli železno zdravje, da mu je zadnje desetletje njegovega življenja bolezen iztrgala iz rok

čopič in pero. In tako smo s pokojnikom zgubili lovca, lovskega slikarja in pisca, kakršnih imamo tako malo. S svojim delom pa si je v našem glasilu in v lovstvu sploh zaslužil in postavil trajen spomin!

M. Š.

Janezu Hrašovcu v slovo

Obiskal sem ga v začetku februarja v bolnici na Pohorskem dvoru. Ni bil še tako star, saj jih je imel komaj 61, vendar se mi je zdel tako utrujen. Njegov glas je bil nekam tuj in težko je govoril. Kljub temu je med drugim nekajkrat omenil divjad, da je letos dobro prezimila, ker je bila mila zima, in da je bral v knjigi o lisici, ki da ima stoletja stare rove kakor kake utrdbe in da teh rovov ne bi smeli z izkopavanjem poškodovati ali celo uničiti. Rekel je tudi, da bi bil zopet rad član Lovske družine Desternik, katere lovišče so vrata v Slovenske gorice. Rodil se je tam v Grabonošu, pri Sv. Juriju v Sl. goricah, zato so mu ti griči tako pri srcu.

Spominjam se, kako veselo je gazil sneg, ko sva šla na race v Pesniško dolino, ko sva nesla polna nahrbtnika koruze in šla krmit fazane. Videl je sleherno še tako nepomebno stvarco in vedel kaj povedati. Kako previden je bil pri odstreli srnjaka; dobro si ga je ogledal, preden je ukrivil prst, da ne bi storil naravi krivice.

Koliko lepih spominov me veže nanj v lovstvu in tudi iz službe, saj sva sedemnajst let skupaj službovala; spoznal sem ga kot nesebičnega ljubitelja narave.

Toda zahrbtna bolezen je napadla njegovo sicer močno telo in pre zgodaj je odšel v večna lovišča. Ko smo ga 11. marca 1968 spremljali na njegovi zadnji poti, izstrelili salvo ter se je turobno oglasil lovski rog, so v zraku zaplesale snežinke, kakor da se tudi one poslavljajo od Janeza. Težko je slovo od dobrega prijatelja.

K. Vela

Jože Fon, član in častni član LD Jelovica, nas je v visoki starosti za vedno zapustil. Pogrešali ga bomo kot dolgoletnega tovariša v zeleni bratovščini, posebno ob brakadah.

Člani LD Jelovica

Karel Sabadin, član LD Koper, je preminil 68 let star. Pokojnik je bil med udeleženci Marežan-

skega upora proti fašistom leta 1922. Dragega in spoštovanega lovskega tovariša ohranimo v trajnem in hvaležnem spominu!

LD Koper

Franc Lotrič, član LD Jelovica, je v 52. letu za vedno odšel iz družine, v kateri je bil od ustanovitve in več let član upravnega odbora. Kot Dražgošan se je že leta 1941 povezal s partizani in kasneje vstopil v partizanske vrste, kjer je bil do osvoboditve. Dobrega tovariša, poštenega lovca, humorista in veselega fanta ter odkritega družabnika bomo ohranili v trajnem, svetlem spominu.

Člani LD Jelovica

Franc Nemeč, član LD Muta, lovec od leta 1945 in dolgoletni član UO družine, je v 62. letu starosti decembra 1967 pri krmiljenju gamsov omahnil v večnost. Dragega tovariša bomo ohranili v lepem in trajnem spominu!

LD Muta — S. Š.

Franc Pungartnik, član LD Muta, nas je komaj 52 let star za vedno zapustil. Pokojnik je bil v svoji 35-letni lovski praksi znan strokovnjak v lovu na jazbeca. Vedremu tovarišu naj bo trajen in svetel spomin!

LD Muta — S. Š.

Lovska kinologija

Mednarodna razstava psov vseh pasem v Ljubljani

Naša zadnja mednarodna razstava psov je bila v Ljubljani 1. in 2. avgusta 1959. Že nekaj let govorimo in ugibamo o potrebi kinološke razstave, saj je medtem Slovenija vzgojila mnogo lovskih in drugih vrst psov. Končno se je Kinološka zveza Slovenije odločila, da letos 14. in 15. septembra priredi v Ljubljani v vseh prostorih hale »Tivoli« mednarodno razstavo psov. To bo prva naša razstava v pokritem prostoru, kar bo ugodno za razstavljalce, zlasti pa za njihove štiri-

nožne negovance in za vse nas, ki ne bomo odvisni od muhavosti vremena.

Upam, da bodo lovci, ki goje in uporabljajo na lovu čistokrvne pse, te razstavili in pokazali mednarodni kinologiji odlične kvalitete naših psov. Saj je znano, da odide marsikateri naš odličnjak preko meje.

Našim lovcem bo razstava nudila priložnost, da mednarodnim lovcem in kinologom pokažejo svojo odlično vzrejo psov. Na tej razstavi bodo naši kinologi-športniki v večjem številu predstavili tudi domačega kraškega ovčarja, poleg šarplaninca. Končno je namreč našim športnikom in »Kusu« uspelo dobiti priznanje te pasme, tako da sedaj vemo, da je to pristna domača pasma, izpred več sto let, medtem ko so bili predniki nemškega ovčarja tedaj še navadni vaški potepuhi. To je ugotovil in o tem pisal že naš Valvazor leta 1689.

Zadnja leta je bilo v Jugoslaviji več tovrstnih razstav, tako v Novem Sadu in Opatiji, in je razumljivo, da so naši lovci, kinologi in športniki negodovali, ker ni bilo nobene take razstave v Ljubljani.

S pomočjo in razumevanjem ljubljanskega mestnega sveta in njegovega predsednika ing. Košaka ter Lovske zveze Slovenije in vseh naših lovskih družin smo uspeli, da letos prirejamo razstavo.

Vabim vse lovce in kinologe kakor tudi zvezo športnih psov, da se je v čim večjem številu s svojimi psi udeležijo.

Franjo Bulc, predsednik
Kinološke zveze Slovenije

Letos tudi mednarodna uporabnostna tekma jamarjev v Mariboru

Klub ljubiteljev psov jamarjev — prej Klub ljubiteljev jazbečarjev in terierjev v Ljubljani — si je nadel nalogo, da letos v jeseni, 20., 21. in 23. septembra, priredi mednarodno uporabnostno tekmo jamarjev v lovišču LD Starše pri Mariboru, v tem lovišču zato, ker je tu umetni rov, predpisan za take prireditve. Namen te prireditve naj bi bil, da našim vodnikom psov jamarjev pokažemo uporabnostno vrednost pri nas vzrejenih lovskih terierjev in jazbečarjev, v konkurenci z inozemskimi psi in vodniki. Pri tem bodo naši vodniki spoznali uporabnost teh pasem v inozemstvu, se z njihovimi vodniki seznanili, izmenjali svoje izkušnje in s tem izboljšali domačo

vzrejo in vzgojo. Letošnji pregledi jamarjev so namreč pokazali, da imamo dober material, vendar glede uporabnosti nismo dosegli zaželenega cilja.

Z ozirom na obseg bodo za prireditev potrebna precejšnja denarna sredstva, če naj jo organiziramo vsaj na približni ravni takih prireditev v inozemstvu. Po skromnem predračunu bodo stroški znašali 8500 N din. Zato prosimo vse lovske in kinološke organizacije ter ljubitelje pasemskih psov, da nas podpro s sredstvi, da bi se mogli dostojno uveljaviti nasproti inozemstvu. Nakazila izvršite na naš žiro račun: Klub ljubiteljev psov jamarjev, Ljubljana — Narodna banka št. 501-9-756/1.

Klub ljubiteljev
psov jamarjev

Občni zbor Društva ljubiteljev ptičarjev, 26. aprila 1968, v hotelu Union v Ljubljani

Predsednik Vladimir Pleničar je po pozdravu navzočih in po počastitvi v preteklem letu umrlih članov (Adolf Ivanc, Alojz Burica, tone Zajc) poročal o številnih tekmah ptičarjev v letu 1967 in udeležbah na mednarodnih razstavah psov. V imenu DLP je 17. VI. 1967 izročil Lovski zvezi Slovenije ob njeni 60-letnici zlato plaketo društva, uredništvu LOVCA pa enako plaketo za 50-letnico glasila. Zvezi klubov za vzrejo službenih in športnih psov Slovenije je čestital za njeno 45-letnico in ji izročil društ-

veno zlato plaketo v znak prijateljstva. DLP je skupaj s Klubom službenih in športnih psov organiziralo debatne večere, ki jih bo v jeseni nadaljevalo. Decembra 1967 je izšel lovsko-kinološki koledar za leto 1968; enak koledar bo izšel tudi za prihodnje leto. Za 50-letnico — jubilejno leto DLP — bo izšla rodovna knjiga ptičarjev in šarivcev, ki bo izpolnila vrzel 30 let od izdane prve rodovne knjige.

Tajnik DLP je med drugim navedel, da društvo šteje 235 članov in da so bile vse tekme psov objavljene v glasilu LOVEC. Povezava društva s Kinološko zvezo Slovenije, Lovsko zvezo Slovenije in področnimi zvezami, ki s finančno podporo omogočajo redno delovanje društva, je bila v preteklem letu zelo dobra.

Blagajnik je navedel 15 107,98 din dohodkov in 11 617,15 din izdatkov. Strokovni poročevalec pove, da v sklopu DLP deluje 8 izprašanih sodnikov in več pripravnikov. Društvo je povezano s kinološkimi referenti lovskih zvez, kjer pretežno goje ptičarje in z njimi love. V preteklem letu je bilo v Sloveniji opravljenih 8 spomladanskih vzrejnih in pomladanskih ter 7 jesenskih preizkušenj, na katerih je bilo ocenjenih 145 psov. Na 7 eksteriernih pregledih je bilo pozitivno ocenjenih 180 psov, v register mladih pa vpisanih 61 legel raznih pasem. Vsega so bila 104 legla s 529 mladiči — 311 psov, 218 psic. Pregledanih in preizkušenih pa je bilo le 37% mladičev, kar je dokaz, da veliko lovcev lovi z nepreizkušenimi in telesno neocenjenimi psi.

Jože Skofic, strokovni poročevalec DLP, bere poročilo

Foto R. Rupar

Jože Škofic je predlagal občnemu zboru:

1. Razmnoževanje naj se dovoli le preizkušnim in ocenjenim živalim, ki imajo prav dobro ali odlično oceno.

2. Uvedejo naj se vzrejne dovolilnice za pse in psice, ki naj se izdajajo po preizkušnji oz. pregledu le tistih živali, ki to res zaslužijo.

3. Prodaja psov v inozemstvo naj se tako uredi, da se določijo cene za mladiče, za pse, ki so pregledani in preizkušeni na spomladanski vzrejni, na jesenski vzrejni in poljski preizkušnji.

4. Prodajo naj vodi in odobri Kinološka zveza Slovenije ali pa morda kinološki referent pri področni lovski zvezi.

5. Kupec naj plača poleg določene cene za psa še določen znesek v dolarjih fondu Kinološke zveze, ki se bo uporabljal za nabavo plemenk in plemenjakov, tuje strokovne literature ali tudi za nagrade voditeljem in vodnikom na preizkušnjah.

J. Škofic je dalje predlagal, da bi se prireditve preimenovala iz »tekme« v »preizkušnje«, kar se sprejme. Po pozdravnih nagovorih zastopnikov kinoloških organizacij občni zbor podeli upravnemu odboru razrešnico s pohvalo.

Novi upravni odbor: predsednik Vladimir Pleničar, podpredsednik Maks Turk, tajnik Pavel Cvenkel, blagajnik Sonja Jenko, strokovni poročevalec Jože Škofic, kroničar Hinko Hribar, gospodar Maks Turk; odborniki: Jože Logonder, Stane Logar, Viktor Logar, Franc Kmetič, Franc Sekne.

Nadzorni odbor: predsednik prof. dr. Jože Rant, člana Rudolf Bernik st. in Drago Furlan.

Proračun dohodkov in izdatkov za leto 1968/69 je bil sprejet v višini 18 740,80 N din.

M. Š.

Mednarodna razstava psov v Gradcu, Avstrija

V Gradcu je bila dne 18. in 19. maja 1968 mednarodna razstava lovskih, športnih in luksuznih psov.

Razstavljenih je bilo skupno 750 psov 92 različnih pasem, od tega lovskih le 23 pasem. Vendar pa je bilo lovskih psov po številu skoraj polovica vseh. Razveseljivo je bilo, da si je to vzorno razstavo ogledalo iz Jugoslavije preko sto obiskovalcev. Razstavljalo je 25 Jugoslovancev 27 psov in sicer: 7 kratkodlakih ptičarjev, 3 nemške ptičarje-žimavce, 3 lovske terierje, 2 kraška ovčarja,

Foto C. Pogačar

Mednarodna razstava psov v Gradcu

5 nemških ovčarjev, 2 pudla in po enega boksarja, dobermana, rotweilerja, foksterierja in šnavcerja. Iz Jugoslavije pripeljani psi so zadovoljivo konkurirali, saj so nekateri dobili odlično in CACIB oceno.

Udeležba iz Jugoslavije je bila pomembna tudi pri strokovnem sodniškem zboru. Pri ocenitvah so sodelovali naši sodniki: Teodor Drenig in Janez Hojan iz Ljubljane, Tibor Lovrenčič iz Zagreba in sodniški pripravnik Vlado Pfeifer iz Murske Sobote, ki so prav tako kot ostali pripomogli k odlični izvedbi celotne razstave. Kot primer lahko navedem, da je naš mednarodni al round sodnik Teodor Drenig, predsednik Zveze športnih in službenih psov Slovenije in Kluba jamarjev, navzlic svoji spoštovani starosti ocenil preko 80 psov in 13 vzrejnih skupin kratkodlakih jazbečarjev, med njimi tudi najlepšo skupino, sedmih po številu. Izmed vseh razstavljenih psov je dobilo preko 200 psov odlično oceno, le en luksuzni pes je bil izločen zaradi nepopolnega zobovja.

Prireditelj razstave »Steirischer Hundesportklub« (St. H. K.) je poleg odlične strokovne organizacije poskrbel tudi za družabno razpoloženje ljubiteljev kinologije s posebno večerno prireditvijo na mestnem gradu, ki se jo je udeležilo preko 800 obiskovalcev. Prvi dan je razstavo obiskalo 800 oseb, drugi dan, v nedeljo, pa si jo je ogledalo preko 5000 oseb, med njimi mnogo inozemcev. Po izjavah nekaterih domačinov in

tujcev je celotna razstava popolnoma uspela, ne le gospodarsko in vzgojno, temveč tudi atraktivno.

Posebno pozornost so vzbudili kioski, založeni s predmeti, ki so nujno potrebni za nego, vzrejo in vodenje psa. Naprodaj so bile raznovrstne ovratnice, nagobčniki, vodilni in sledni jermeni, celo obleke za nežne luksuzne pse, različne vrste suhe hrane v briketih za vse vrste psov. Razstavljena so bila razna sredstva proti mrčesu, razkužila, v tabletah koncentrirani vitaminski preparati in razna zdravila kot na primer CANDUR SHL®, ki trajneje zaščiti psa ne le proti kugi in hepatitisu, temveč tudi proti leptospirosi (posledica okvare ledvic), ki se pojavlja tudi v Sloveniji.

Pripominjam, da so bili že na tej razstavi v Gradcu razstavljanci obveščeni o letošnji mednarodni razstavi psov v Ljubljani. Kinološka zveza Slovenije je namreč poskrbela, da je bila spredaj v razstavnem katalogu objava o tej naši veliki kinološki prireditvi.

Ciril Pogačar

Pregled psov v Celju

Zadnje nedeljo v maju je bil v Celju že tradicionalen pregled lovskih psov. Medtem ko so bili jamarji ocenjeni telesno in v rovu že 5. maja t. l., so v Celju privedli lovci svoje ptičarje, ša-

rivce, goniče in brak-jazbečarje. Sodniki so v treh krogih ocenili skupno 81 psov in sicer 28 kratkodlakih istrijanecv (1 odl, 11 pd, 10 d, 6 nzd), 9 posavskih goničev (5 pd, 4 nzd), 1 tribarvnega goniča (pd), 20 brak-jazbečarjev (9 pd, 5 d, 5 nzd, 1 odstopil), 6 nemških kratkodlakih ptičarjev (2 pd, 2 d, 2 nzd), 3 resaste ptičarje (1 pd, 1 d, 1 nzd), 9 koker španjelov (2 pd, 2 d, 5 nzd), 1 špringer španjela (d) in 4 nemške prepeličarje (1 pd, 2 d, 1 nzd). Slika, ki se je nudila številnim obiskovalcem, je bila kaj pestra. Sodniki pa so v svoja poročila napisali tele pripombe:

Jože Kristen: Pasji material je bil v splošnem dober, na precej visoki stopnji je vzreja kratkodlakih istrijanecv.

Ljuban Zadnik: V mojem krogu je 40 % psov prejelo negativno oceno. Ta odstotek posebno povečujejo koker španjeli, zaradi neprimerne višine in napačnega zobovja. Prav pri tej pasmi bo potrebna posebna skrb pri vzreji in odbiri plemenjakov. Tudi kvaliteta ptičarjev ne zadovoljuje. Ker imamo v Sloveniji sorazmerno dobra legla, priporočam reflektantom, da se pred nakupom posvetujejo s strokovnjaki.

Slavko Kovač: Kvaliteta brak jazbečarjev je bila v poprečju zelo dobra. Med psi, ocenjenimi »prav dobro«, je več bodočih plemenjakov. Negativne telesne ocene gredo na račun nepravilne plečne višine.

Soglasno mnenje je bilo, da je bil pregled dobro organiziran. Svoj namen pa bo dosegel, če bodo psi, ki imajo telesne in pasemske kvalitete bodočih odličnjakov, dokazali v jeseni na tekmah, da jim ne manjka tudi dobrih lovskega zasnove.

Kos

Šolajmo tudi goničel

Gonič, vseeno katere pasme, je specialist za sledenje vsakovrstne divjadi, zato je tudi potrebno, da ga že v zgodnji mladosti začnemo učiti in utrjevati njegovo voljo do sledenja in vztrajnosti na sledu, bodisi na krvnem ali pri zasledovanju zdrave divjadi (zajca, lisice). Zato je vsekakor potrebno, da damo že mlademu psu s 5 meseci kolikor mogoče priložnosti, da spozna razne sledove divjadi. Vzamemo ga pri vsaki priložnosti s seboj v lovišče. Od začetka delamo le krajše pohode, potem vedno daljše in daljše. Tako bo naš učenec spoznal divjad in njen dah, tako se bo razvila v njem prava lovska kri, tako bo dobil

in se naučil marsičesa, kar dober lovski pes-gonič potrebuje, da bo kos svojim poznejšim nalogam. Za take pohode z mladim psičkom so večerne in jutranje ure najprimernejše. Prednost imajo jutranje ure, ker je takrat vse polno svežih sledov. Pasji nos ima na voljo vsakovrstne dahe divjadi, ki so navadno pri tleh. Že ti prvi pohodi po lovišču dajo psu priložnost spoznati, da se mora podvreči volji svojega vodnika. Prav tako dobi tudi prve pojme za praktično delo, ki ga bo pozneje pri lovu kot pomočnik svojega vodnika moral vršiti. Gonič naj bo vsestransko uporaben lovski pes in ne samo zajčar. Poleg goničev zajca in lisice mora opravljati še druge naloge. Ljubezen, potrpljenje in smisel za psa bodo dali mlademu psu pravilno vzgojo ter vzpostavili tisti odnos med njima, ki je nujno potreben, da bo pes vsaki dani mu nalogi kos. Mladi gonič naj predvsem v gozdu prejema svoj nauk o izdelovanju zajčjih sledi. Vsako divjanje po polju ali travnikih naj izostane. Tam pes išče le z očmi in divja za vsem, kar se premika, za vsakim ptičem ter vsem drugim in to navadno z visokim nosom, kar je za goniča velika napaka. Povrh vsega tega se na travnikih nauči še nezaželenega kopanja miši. Miši so pa hkrati največji prenašalci raznih zajedavcev. Mladega psa vodimo vedno oprčenega, ker ne sme slehernemu sledu in vsaki živali samovoljno slediti. Vsak lovski pes, tudi gonič, mora hoditi ob levi vodnikovi nogi. Zato so ti prvi pohodi po lovišču tudi prva vaja v poslušnosti. Gotovo, da to mlademu psu spočetka ni po volji, toda kmalu bo spoznal, da ne gre drugače in da je tako prav. V poznejših poletnih dneh dajmo mlademu psu tudi priložnost glasno goniti. Ko gremo s psom v večernih ali jutranjih urah po predelu v lovišču, ki je določen za šolanje psov, ter opazimo zajca, odložimo psa tako, da zajca ne vidi, ko ga mi spodimo. Nato vzemimo psa in ga denimo na sveži zajčji sled. Zajec navadno ne gre daleč, se kmalu potuhne in počaka. Tako se mlad pes kaj kmalu nauči poiskati in goniti zajca. Ne preganjajmo pa brejih zajk, ki jih ni tako težko spoznati. Na sled lisice ga spustimo vsakokrat, kadarkoli se nam nudi priložnost. S takimi vajami bomo prav kmalu vzgojili dobrega goniča. Vmes in ob vsaki priložnosti ga vadimo tudi na krvnem sledu, bodisi na naravnem ali na umetnem. Za učenje na krvnem sledu je na vsak način umetni sled bolj priporočljiv, ker imamo pri tem kontrolo, kje in kako vodi sled,

ki ga mora pes vedno natanko izdelati. Samo na umetnem sledu lahko popravljamo napake, če pes sled izgubi. Na naravnem sledu moramo izkoristiti vsako priložnost, četudi je sled le nekaj desetnih metrov dolg. Sleherna vaja je boljša ko nič. Psa goniča toliko izšolati, da je uporaben za lov, ni nobena umetnost. Pes mora biti vodljiv. Kako grdo je videti, če se psi pri zboru pred brakado ali kaki drugi priložnosti trgajo na jermenu, cvilijo in bevskaajo. Ze samo to je slabo spričevalo za vodnika. Da je pes vodljiv in miren, ni nič drugega potrebno, kakor da ga vzamemo vedno in ob vsaki priložnosti s seboj v lovišče ter da se z njim ukvarjamo kolikor največ mogoče. Za slabo ali sploh nešolane pse imajo njihovi vodniki vedno isti izgovor: »Saj nimam časa za šolanje psa!« To je jalov izgovor. Kdor ima čas za lov, ga ima tudi za šolanje psa. Kdor ima količkaj smisla in volje, bo psa prej ali slej izšolal. Nič ali prav malo nam koristi pes s še tako lepim rodovnikom, če s pravilnim šolanjem in vodstvom ne izoblikujemo njegovih naravnih in naravnih zasnov. Z dobro šolanjem psom ima vodnik sam in z njim tudi drugi lovci na zalazu ali brakadi mnogo veselja in užitka. Tudi uspeh ni odvisen le od naključja, kakor pri nešolanem, neposlušnem psu. Delo po krvnem sledu mora obvladati vsak lovski pes brez ozira na pasmo, tako tudi gonič. Zato se moramo tudi temu delu pri šolanju našega lovskega štirinožnega prijatelja posvetiti in mnogo vaditi.

Franc Eržen

Vzrejna preizkušnja ptičarjev Lovske zveze Murska Sobota, 20. in 21. aprila 1968

Privedenih je bilo 28 ptičarjev, od teh 23 nem. kdl., 3. ostrodok., 1 poenter in 1 irski seter. Pri telesnem ocenjevanju je bilo 10 prav dobrih, 11 dobrih in 2 zadostna. Vreme zaradi suše in izredne toplote ni bilo ugodno.

Uspehi

A. Spomladanska vzrejna preizkušnja:

1. Burjo RMP 21128, RMKSH 2187, dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Janez Kerec, Hodoš 27 — 112 točk, I a.
2. Rika Rogaševska RMPki 2860, zaradi mladosti telesno neocenjena, lastnik in vodnik Štefan Lanjšček, Rogaševci — 103 točke, I b.

3. Rida Rogaševska RMPki 2859, zaradi mladosti telesno neocenjena, lastnik in vodnik Alojz Gaber, Rogaševci — 103 točke, I c.

4. Runa Rogaševska RKPki 2862, zaradi mladosti telesno neocenjena, lastnik in vodnik Viktor Recek, Dol. Slaveči 94—102 točki, I č.

5. Ras Komendski RMPki 2840, prav dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Janez Rihtaršič, Celje, Ljubljanska 30 a — 97 točk, II a.

6. As Hraščiški RMPki 2794, telesno neocenjen, lastnik in vodnik Franc Bakan, Gančani — 96 točk, II b.

7. Besa BMPPo 43 (poenter), dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Slavko Svatina, Murska Sobota — 92 točk, III a.

8. Fani Atovska RMKSH 178, RMP 20628, dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Ludvik Kupljen, Murska Sobota, Lendavska 44 a — 87 točk, III b.

9. Arab RMPki 2985 prav dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Štefan Rac, G. Slaveči 1, Kuzma — 85 točk, III c.

10. Ada Hraščiška RMPki 2795, telesno neocenjena, lastnik in vodnik Ivan Fratar, Gančani 171 — 82 točk, III č.

11. Alko Topolovski RMPki 3037, prav dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Bela Sapač, Topolovci 10 — 81 točk, III d.

12. Beg RMPki 3040, dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Ludvik Drvarič, Radovci 21, Grad — 79 točk, III e.

13. As RMPo 214, zadostne telesne ocene, lastnik in vodnik Pavel Gjurkač, Dolina 35, Lendava — 79 točk, III f.

14. Dina RMPki 2838, telesno neocenjena, lastnik in vodnik Ipol Novak, Križevci — 78 točk, III g.

15. Aco RMPki 2983, prav dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Zoltan Pojbič, Murska Sobota, Borovnjakova 20 — 78 točk.

16. Ari RMPki 2988, dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Slavko Bunderla, Kuzma — 74 točk.

17. Bor RMPki 3041, dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Franc Horvat, Bodonci 4 — 71 točk.

18. Argo Topolovski RMPki 3038, dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Jože Obal, Petoča 6, Rogaševci — 63 točk.

19. Boro RMPki 3042, dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Koloman Erbert, Bodonci 7 — 62 točk.

20. Riška Rogaševska RMPki 2861, zaradi mladosti telesno neocenjena, lastnik in vodnik Najdan Kustič, Kuzma 24 — 60 točk.

21. Don Lapovski RMPki 2931, dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Štefan Sočič, Puconci — 52 točk.

22. Astra Topolovska RMPki 3039, prav dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Štefan Žilavec, Topolovci, Cankova — 51 točk.

23. Dama RMPki 2837, telesno neocenjena, lastnik in vodnik Viljem Kukovica, Križevci 126 — zasnova še ni zbujena.

24. Dora RMPki 2839, dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Jože Kuronja, Križevci v Prekmurju — zasnova še ni zbujena.

25. Ali Topolovski RMPki 3036, dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Friderik Frühwirt, Gerlinci, Cankova — zasnova še ni zbujena.

B. Spomladanska skupina:

1. Bistra Rogaševska RMPki 2493, prav dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Geza Pap, Rakičan — 89 točk, III a.

2. Aris RMPKSH 1980, RMP 19687, zadostne telesne ocene, lastnik in vodnik Drago Mikluš, Benica 13, Lendava — 88 točk.

3. Astor RMPki 3755, prav dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Franc Heber, Čentiba 322 b, Lendava — 80 točk.

Vzrejno preizkušnjo je lovška zveza skrbno pripravila, le čas za preizkušnjo 28 psov je bil prekratek. Zeleti bi bilo, da bi vsi ti vodniki s svojimi psi prišli k jesenski vzrejni preizkušnji. Lovski družini za lovišče in vsem sodelavcem prisrčna lovška hvala!

Ivan Caf

Spomladanska vzrejna in spomladanska preizkušnja ptičarjev Lovske zveze Ptuj, 27. in 28. aprila 1968, v lovišču LD Jože Lacko

Pri telesnem ocenjevanju je bilo 21 psov, od teh 14 prav dobrih; odklonjen ni bil nobeden. Lastnikom prav dobro ocenjenih in dobro negovanih psov priporočam, da razstavijo svoje pse na letošnji mednarodni razstavi v Ljubljani. Od privedenih je bilo 20 preizkušenih, vsi v vztrejni skupini. Suša in toplo vreme sta delala težave nosovom mladih ptičarjev. Lovska zveza Ptuj je preizkušnjo dobro pripravila in izvedla; zanimanje vodnikov je bilo primerno.

Uspehi:

1. Ajša Obreška RMPki 2960, prav dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Franc Rakuša, Sela 37, Hajdina — 118 točk, I a.

2. Anči RMPki 2975, prav dobre telesne ocene, lastnik in vodnik

Alfonz Mazlu, Ptuj — 114 točk, I b.

3. Rino Trgoviški RMPki 3004, prav dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Ivan Horvat, Trgovišče 9, Velika Nedelja — 114 točk, I c.

4. Ajda Obreška RMPki 2959, prav dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Franc Rakuša, Sela 34 — 112 točk, I č.

5. Bas Vodranski RMPki 2830, prav dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Jože Sakelšek, Krčevina 51, Ptuj — 109 točk, I d.

6. Ren Trgoviški RMPki 3003, dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Franc Zidarič, Pavlovci — 102 točki, I e.

7. Astra Obreška RMPki 2962, lastnik in vodnik Mirko Tomanič, Draženci, Hajdina — 102 točki, I f.

8. Boj Vodranski RMPki 2833, prav dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Stanko Nipič, Zg. Korena — 93 točk, II a.

9. Beno Vodranski RMPki 2831, prav dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Štefan Kmetec, Slov. Bistrica, Grad 1 — 92 točk, II b.

10. Ava II Atovska RMKSH 20148, RMP 2029, dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Feliks Purg, Majšperk — 92 točk, II c.

11. Ceda Polenška RMPki 207, dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Stanko Znidarič, Ptuj — 91 točk, III a.

12. Drin RMPki 2182, lastnik in vodnik Drago Klobučar, Središče — 89 točk, III b.

13. Sana Starška RMPki 2942, lastnik in vodnik Anton Kirbiš, Starše — 87 točk, III c.

14. Besa (Stela) Perniška RMPki 2764, dobre telesne ocene, lastnik LD Pernica, vodnik Franc Sevšek, Maribor — 86 točk, III č.

15. Ada Obreška RMPki 2958, prav dobre telesne ocene, lastnik LD Kidričevo, vodnik Adolf Frank, Župečja vas — 86 točk, III d.

16. Bistra RMPki 2765, dobre telesne ocene, lastnik LD Pernica, vodnik Franc Sevšek, Maribor — 82 točk, III e.

17. Rina Trgoviška RMPki 3007, dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Martin Pavlinič, Hum 21 — 77 točk, III f.

18. Šušková Leda RMPki 3031, dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Anton Vogrinec, Hajdoše — 74 točk, III g.

19. Cara (Pika) Polenška RMPo 210, prav dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Martin Klemenčič, Ptuj — 75 točk.

20. Asta Obreška RMPki 2961, prav dobre telesne ocene, lastnik LD Kidričevo, vodnik Franc Zupančič, Spodnja Hajdina 58 — 56 točk.

Lovska zveza Ptuj je za vse pozitivno ocenjene pse pripravila

nagrade, ki jih bodo vodniki prejeli, če bodo pse privedli na jensensko vzrejno preizkušnjo, sicer priznana nagrada zapade. Obvezna je zgolj udeležba s psom. Vodji tekme in vsem sodelavcem za pomoč prisrčna lovska zahvala!

Ivan Caf

Imena psov

V. P.

K

Kabeč	Karan	Katjuša
Kadet	Karča	Kato
Kadin	Karzan	Katon
Kadja	Kardin	Kavboj
Kadna	Karela	Kekica
Kajan	Karena	Ketka
Kajča	Karica	Kibic
Kajzar	Karis	Kibor
Kator	Karmin	Kicoš
Katuš	Karmet	Kičak
Kalina	Karon	Kiki
Kalda	Kastor	Kina
Kamila	Kata	Kinček
Kana	Katlin	Kinče
Kaja	Katan	Kirk
Kandit	Katin	Kirka
Kantor	Katina	Klat
Kara	Katjan	

L

Labab	Laks	Laskar
Laban	Lala	Laskin
Labis	Lama	Laso
Labor	Lan	Lasta
Labod	Lana	Lastin
Laca	Landa	Lasto
Laci	Langa	Lastol
Lada	Lanka	Lastor
Ladi	Lanko	Lasta
Ladis	Lapor	Laton
Lador	Larga	Lator
Ledi	Larič	Lava
Lapek	Larik	Lavka
Lafa	Larin	Lavo
Lafin	Larka	Lavor
Lago	Larko	Lavran
Laga	Lasa	Lepa
Laja	Lasin	Lès
Lajča	Laska	Lipa
Lajka	Lastan	

(Se nadaljuje)

Prijavljene paritve

1. Resasti jazbečarji:

Knut v. Nassauerland JRJos 340 — Neda Savinjska JRJos 338, leglo 27. 7. 1968, vzreditelj Jože Šket, Ločen dol 34, p. Rogaška Slatina.

2. Nemški kratkodlaki ptičarji:

Cer Bratonski JRPki 3091 — Beba Hraščiška JRPki 4236, bila na

tekmi, leglo 27. 6. 1968, vzreditelj Štefan Golenko, Ljutomer, Ormoška 17.

Beno Trgoviški JRPki 2818, bil na tekmi — Astra Ravenska JRPki 3094, leglo 29. 5. 1968, vzreditelj Anton Slogovič, Ivanjci 15.

Brik JRPki 3915 — Alka JRPki 4819, leglo 20. 7. 1968, vzreditelj Drago Vraničar, Skofja Loka, Demšarjevo predmestje.

Alko JRPki 3078 — Rina Apaška JRPki 2348, bila na tekmi, leglo 26. 5. 1968, vzreditelj Hinko Rajšp, Nasova 19, p. Apače.

Bič JRPki 4226, bil na tekmi — Biba Dokležovska JRPki 4793, bila na tekmi, leglo 1. 7. 1968, vzreditelj Leopold Vindiš, Dokležovje, p. Beltinci.

Alko JRPki 3706, bil na tekmi — Bora JRPki 3492, leglo 1. 6. 1968, vzreditelj Jože Ban, Lokev 74, p. Divača.

3. Lovski terierji:

Eros Pobreški JRLT 3175 — Crna Janinska RMLT 2221, vpis v JR v teku, leglo 21. 7. 1968, vzreditelj Jože Mlakar, Tekačevo 38, p. Rogaška Slatina.

Heri JRLT 2092, bil na tekmi — Ada Pobreška JRLT 2605, bila na tekmi, leglo 15. 7. 1968, vzreditelj Ivan Potočnik, Prebold 127. Medo JRLT 3335 — Bina Idrijska JRLT 3263, leglo 3. 7. 1968, vzreditelj Anton Rupnik, Idrija, Gadvovič.

Ardi Škalski JRLT 2912, bil na tekmi — Ara Šmohorska JRLT 2608, bila na tekmi, leglo 5. 8. 1968, vzreditelj Emil Bezgovšek, Stopce št. 2, p. Laško.

Žari Sisački JRLT 3322 — Ajka JRLT 2407, bila na tekmi, leglo 2. 8. 1968, vzreditelj Vinko Seljak, Idrija, Vojkova 21.

Karo Pekrški JRLT 2610 — Bara RMLT 2268, vpis v JR v teku, leglo 2. 7. 1968, vzreditelj Jože Kogelnik, Podklanc 5, p. Dravograd.

Riko Rodiški JRLT 2338, bil na tekmi — Mika JRLT 3258, leglo 6. 6. 1968, vzreditelj Jelko Osredkar, Vaše 30, p. Medvode.

4. Braki jazbečarji:

Čiro JRBj 2071 — Čurka JRBj 1471, leglo 28. 7. 1968, vzreditelj Anton Oder, Radež 11, Loka pri Zidanem mostu.

Brin JRBj 1473 — Ela JRBj 2059, leglo 11. 5. 1968, vzreditelj Jože Barič, Črnomelj, Pod gozdom 1. Coko Blegaški JRBj 2068 — Bistra JRBj 1652, leglo 7. 7. 1968, vzreditelj Janez Grča, Jamska 3, Postojna.

Cigo JRBj 1797 — Maja Vinarska JRBj 1827, leglo 16. 8. 1968, vzreditelj Tone Šturm, Kobarid, Šarfova 15.

Don JRBj 1880 — Ada JRBj 2065, leglo 26. 7. 1968, vzreditelj Jože Fišler, Podljubelj 12, p. Tržič.

Aga JRBj 1569 — Ela Šmohorska JRBj 2042, leglo 17. 6. 1968, vzreditelj Ivan Knez, Strmca 64, p. Laško.

Cigo Bohinjski JRBj 1904 — Cedra JRBj 1349, leglo 6. 6. 1968, vzreditelj Alojz Zelič, Zg. Duplje 6.

Boni JRBj 1596 — Diana JRBj 1817, leglo 19. 7. 1968, vzreditelj Jože Sever, Loka 38, p. Črni kal. Doran JRBj 1462 — Miška JRBj 1703, leglo 18. 6. 1968, vzreditelj Franc Brdnik, Preloge 9/a, p. Zg. Ložnica.

Jago JRBj 1303 — Alba JRBj 1996, leglo 11. 7. 1968, vzreditelj Oskar Rotovnik, Legen 94, p. Slovenj Gradec.

Boni JRBj 1596, bil na tekmi — Alma JRBj 1818, leglo 26. 7. 1968, vzreditelj Angel Lazar, Podpeč 21, p. Črni kal.

Runo JRBj 1858 — Besa JRBj 1905, leglo 14. 6. 1968, vzreditelj Lojze Mihev, Sevnica, Trg svobode 8.

Čiro JRBj 2071 — Živa JRBj 1647, leglo 21. 6. 1968, vzreditelj Stane Jenko, Šmarčna 24, p. Boštanj.

5. Kratkodlaki istrski goniči:

Šapko JRGki 5264 — Zlata JRGki 3846, leglo 28. 6. 1968, vzreditelj Karl Gorenc, Žabjek 29, p. Trbovlje.

Živko JRGki 4815 — Garda RMGki 3135, vpis v JR v teku, leglo 20. 7. 1968, vzreditelj Alojz Adamič, Logarje 1.

Žero JRGki 5295 — Bistra Velikolaška JRGki 4395, leglo 13. 8. 1968, vzreditelj Milan Ocepek, Tabor, Črni vrh.

Miko JRGki 5434 — Aga JRGki 4803, leglo 8. 8. 1968, vzreditelj Blaž Les, Zdole 27, p. Krško.

Biser JRGki 5518 — Arta JRGki 3308, leglo 27. 7. 1968, vzreditelj Lovska družina Cerkno.

6. Balkanski goniči:

Lovček JRG B 3027, bila na tekmi — Dijana JRG B 6727, leglo 25. 6. 1968, vzreditelj Janko Cerar, Lukovica, Trnjava 21.

7. Tribarvni goniči:

Foks JRGtr 2310 — Biza JRGtr 1963, leglo 19. 6. 1968, vzreditelj Franc Kovač, Lesce pri Bledu.

Nova sodniška pripravnica

za ocenjevanje zunanosti in dela nemških ptičarjev Cita Bračič, G. Radgona, Kerenčičeva ul. 11.